

11. novembris Lāčplēšu diena

Pie Brīvības pieminekļa 1935. gada 18. novembrī // FOTO no LNB krājuma

“Tauta ir uzcēlusi šo pieminekli kā granītcietas uzticības apliecinājumu Tēvzemei un brīvībai.”

No Valsts prezidenta Alberta Kvieša runas Brīvības pieminekļa atklāšanas svinībās 1935. gada 18. novembrī

“Pēc četriem gadiem kopš tās dienas, kad mēs pulcējāmies šinī pašā vietā likt pamatakmeni Brīvības piemineklim pēc mūsu dižā mākslinieka iecerētiem tēliem, čaklu un spējīgu meistaru roku vadīts, pakāpeniski tas audzis uz augšu, līdz beidzot izaudzis visā savā diženumā – tagad gatavs atklāšanai,” 1935. gada 19. novembrī rakstīja *Jaunākās Ziņas*. Šogad, pēc 86 gadiem Brīvības pieminekļis atmirzēs gaismās, par ko parūpējies Valsts prezidenta Valda Zatlera (2007-2011) dibinātais Brīvības pieminekļa izgaismošanas fonds. Līdzīgi kā mūsu brīvības simbola

tapšanas – un arī atjaunošanas laikā – cēlajam mērķim ziedoja tauta. Katrs pēc savām iespējām, bet no sirds. Ziedotāju pulkā šis jaunās ieceres iedvesmots ir arī **Daugavas Vanagu Latvijā priekšsēdis, atv. Flotiles admirālis Andrejs Mežmalis**. Izpētījis aizgājušo gadu vēsturiskos foto, viņš nācis klajā ar priekšlikumu atjaunot arī karogus, kas todien uzvijās pie Brīvības pieminekļa. Turklāt arī devis savu praktisko artavu, uzdāvinot piecus karogus – četrus, kam plīvot laukumā pie pieminekļa, un piekto – rezervē.

Andrejs Mežmalis: “Es no sirds vēlos, lai Latvijas valsts

karogi te plīvotu tāpat kā tie šeit plīvoja todien, godinot mūsu varoņus, it visus, kas ar uguns vai gara ieročiem cīnījušies par Latvijas brīvību.”

Vilis Plūdons

Lāčplēšu dziesma

*Še kopā mēs, biedri, kam lemts nebij mirt,
Dzīves laivu kas savu var tālāku ir;
Kas var še jaunu sauli ik dienas vēl sveikt
Var strādāt un sapņot, un daudz ko vēl veikt.*

*Kāds prieks paša sētā nu taku ir mīt!
Kāds prieks paša tīrumā vagu ir dzīt!
Tu stāvi un smaidi, kad sētais viss zeļ,
Kad vējš druvā vilni līganu veļ.*

*Šī sēta ir tava, – balss ausīs tev čukst.
Un krūtīs tev ceļas un karstāk sirds pukst.
Šī sēta ir tava un dārziņš šis ar,
Kas baltsārtus ziedus pār galvu tev kaŗ.*

*Šī sēta ir tava, un tavs ir šis lauks,
Kur zeltgraudu vārpas klusi klanoties plauks.
Cik viegli pa druvu tava izkaptis te dej:
Tu zini, priekš sevis pats sviedrus tu lej.*

*Lai nelūko naidnieks mūs aiztikt neviens:
Mēs celsimies pretim tam visi kā viens.
Sauc, Tēvija, sauc mūs! Mēs steigsim tūlīt,
Pret arklu un izkapti zobenu mīt.*

*Ak, retākas rindas ik gadu mums tiek:
Viens biedrs pēc otra galvu kapenēs liek,
Cits vārgdams lēni kā svece vēl kūst,
Cits pēkšņi kā koks, vētrai brāzoties, lūst.*

*Latvijas vanagi, sasauksimies,
Kas vēl dzīvi esam palikušies!*

JURIS
ĶENIŅŠ

MARISS VĒTRA – OTRAIS CĒLIENS

Marissam Vētram, Jāņa Kalniņa operas "Hamlets" titullomas atveidotājam, bija dzīve kā operās: vairākus cēlienus, ar neparedzamajiem, pat gandrīz neticamiem gadījumiem un negadījumiem, ar romantisku pieskaņu. Ieredzēts tenors Latvijas Nacionālā operā, ar dučiem galveno lomu repertuārā, tostarp titullomas operās "Andrē Šenjē", "Fausts", "Hofmaņa stāsti", "Loengrīns", "Otello", "Tanheizers". Mariss Vētra patiesi bija LNO zvaigzne. Bet vai viņš kādreiz būtu iedomājies tādu operas ainu, ka liktenis lems staigāt pa tālās Kanadas laipām, gaidot kuģus ar bēgļiem no Latvijas?

Ar ģimeni, (Vācijā satīcis un apprecējis vācu baletdejotāju Ireni Veilu (*Irene Weil*), un viņiem bija divi dēli – Pēteris un Andrejs), Vētra 1944. gadā devās bēgļu gaitās ar laivu uz Zviedriju – Pēteris vēl spilgti atcerējās drausmīgo nakts braucienu, pārpildītā kuģī.

Par Ireni, Vētra pats raksta grāmatā "Mans baltais nams": "...biju savu briesmīgi jauno sieviņu ietērpis gaŗā melnā samta kleitā un aizvedis uz "Zvejnieka dēla" pirmizrādi Nacionālajā teātrī. Viņa bija tik slaida un trausla, viņas acis tikpat skaidras kā viņas dzintara rotas, un viņa nevis gāja, bet, šķiet, peldēja ļaužu pulkā, tā, ka – es biju iemilējies bez gala."

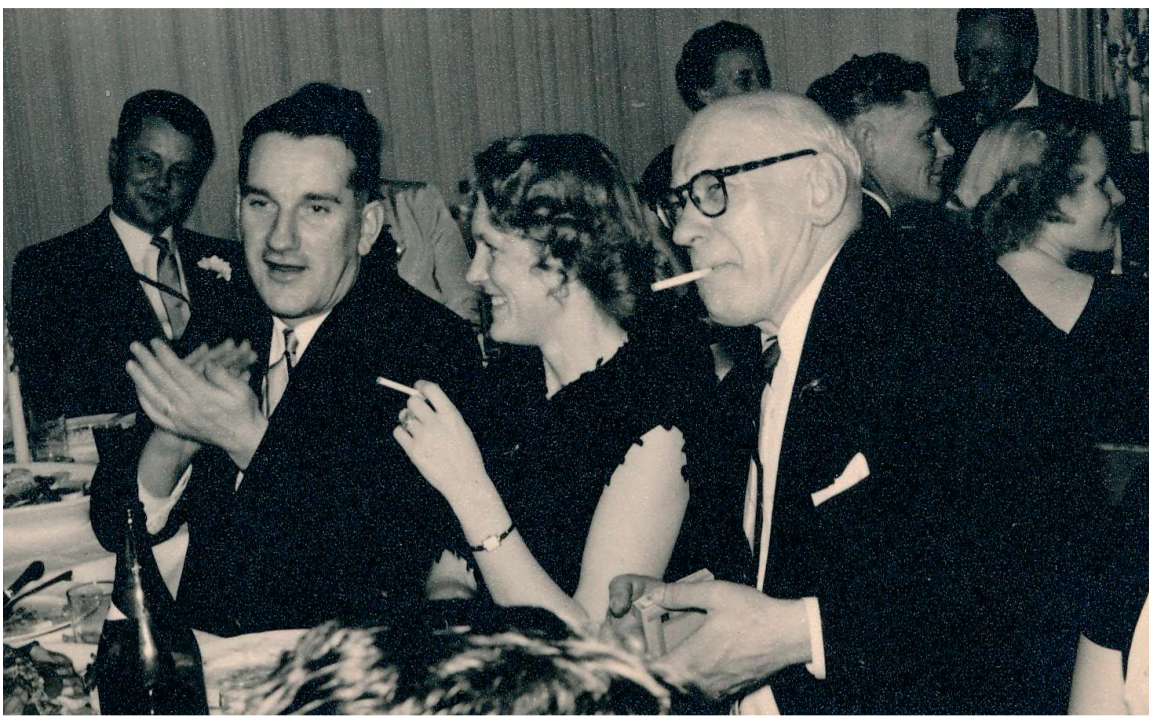
Zviedrijā, Vētra, liels un spēcīgs vīrietis, strādāja gan fizisku darbu ostā, gan Zviedrijas Karaliskās operas archīvā. Kad pienāca iespēja izceļot uz Kanadu un nodarboties pilnu laiku ar mūziku, ģimene atkal atstāja pazīstamo un 1947. gadā kāpa kuģī.

Halifaksa (*Halifax*) ir austrumu Kanadas provinces Jaunskotijas (*Nova Scotia*) galvaspilsēta, kurai 1950. gadā bija ap 130 000 iedzīvotāju. Vētra bija strādājis Latvijas Nacionālajā operā, arī Zviedrijas Karaliskajā operā, bet Jaunskotijā nekādas operas nebija, Kanadas Nacionālā opera (*Canadian Opera Company*) dibināta Toronto tikai 1950. gadā. Jau 1947. gadā Vētra sāka strādāt Halifaksas Jūras Mūzikas akadēmijā (*Maritime Academy of Music*) par dziedāšanas nozares vadītāju. (Kolēģi MAM bija LNO baritons Teodors Brilts un diriģents Alfrēds Štrombergs, kuŗam izveidojās nopietna karjera operā Kanadā.) MAM sadarbībā ar *Dalhousie* universitāti, piedāvāja bakalaura gradus un diplomus mūzikā.

Manot operas trūkumu Kanadā vispār un konkrēti Halifaksā, Mariss Vētra dibināja operas kursu MAM, un 1949. gadā viņa režijā, izdevās uzvest pirmo operu, Mocarta "Donu Žuanu" (*Don Giovanni*) universitātes vingrotavā. Tā bija viena no pirmajām operas izrādēm Kanadā. Dziedātāju sarakstā bija kolēģis Brilts, un pie pulsts Štrombergs. (Programmas izdalīja dēli Pēteris un Andris, kā daļa no Halifaksas kanadiešu mazskautu pulka.) Šie pirmie soļi veda uz Jaunskotijas Operas biedrības (*Nova Scotia*

Opera Association) dibināšanu 1950. gadā Vētras vadībā, un drīz sekoja tādas operu izrādes kā "Hofmaņa stāsti", "Traviata", "Madama Butterfly" un "Figaro kāzas".

Kanadas latviešu labā Vētra uzņēmās vēl svarīgāku un nozīmīgāku lomu, Halifaksas ostā sākuma gados sagaidot katru kuģi, kuŗā ceļoja latviešu kuŗa bēgļi. Viņš piedāvāja praktisku palīdzību, vāca līdzekļus un rakstīja simtiem vēstules ierēdņiem, iestādēm un darba devējiem. (Miesās dūšīgajam Vētram, ierodoties ostmalā savā smagā, melnā mētelī, viņš izpelnīja kādā rakstā nosaukumu "Don José of the docks" – laipu dons Hozē.) Kanadas lielākā osta Austrumu krastā saņēma jauniebraucējus *Pier 21* (21. laipa). Šodien šī laipa ir mūzejs, kuŗā attēlots šis Kanadas vēstures posms, kad pēc kuŗa valstī iebrauca ap 750 000 bēg-

Tālivaldis Ķeniņš ar dzīvesbiedri un Mariss Jansons (pa kreisi)

Hamlets un Jorika galvaskauss

ļiem no Eiropas. Viņi meklēja patvērumu un jaunu dzīvi, un, pēc Jāņa Mežaka raksta "Kanadas enciklopēdijā" (*Canadian Encyclopedia*), ap 15 000 no tiem bija latvieši. Vētras sakari palīdzēja arī gādāt par ceļu uz Kanadu arī viņa mātei Emmai un māsai Maigai no nometnes Vācijā.

Tika dibināta Latviešu palīdzības biedrība (*Latvian Relief Association*), atkal vadībā Vētra ar Briltu kā palīgu. Laika tecējumā apvienojās vairākas latviešu organizācijas un tapa Latviešu Nacionālā apvienība Kanadā (LNAK), kuŗa sekmīgi turpina kalpo Kanadas latviešiem. No LNAK mājaslapas: "Par organizācijas iniciātoriem ir jāmin Konrāds Dobelis Edmontonā un Mariss Vētra Halifaksā."

Starp daudziem pienākumiem Vētra atradu laiku rakstīt savas atmiņas par LNO, 1953. gadā viņš pabeidza burvīgo grāmatu "Mans baltais nams". (Tāi nākamajos gados sekoja vēl "Karaļa viesi", "Rīga toreiz", "Sestā kolonna" un citas, kur nu vēl raksti latviešu laikrakstos.)

Vairums Halifaksas latviešu devās uz Toronto, kas kļuva par lielāko latviešu centru ārpus Latvijas ar trīs draudzēm, skolām, biedrībām un namiem, koŗiem un deju grupām, klubiem un sportu vienībām, un no 1953. gada – ar Dziesmu svētkiem.

Tajā pašā 1953. gadā arī Mariss

Vētra ar ģimeni ieradās Toronto, kur dibināja savu privātstudiju. (Vētram atstājot Nova Scotia, Operas biedrības vadībā palika Brilts. Drīz pēc tam Štrombergs sekoja Vētram uz Toronto un daudzus gadus diriģēja Stratfordas, Ontario, Šekspira festivālā, diriģēja Kanadas Nacionālajā operā un mācīja Toronto universitātes operas skolā.) Vairāki Vētras audzēkņi sasniedza atzinību gan kanadiešu, gan latviešu sabiedrībā. Īru izcelsmes soliste Marta Makvikara (*Martha MacVicar*) dziedāja, kā lilecina recenzijas, nevainojamā latviešu valodā. Maiga Dežardēna (*Des-*

jardins) kā soliste bieži uzstājās latviešu sarikojumos, arī Kanadas Dziesmu svētku lielajā koncertā. Audzēkne Ingeborga Veinberga ne tikai bija soliste latviešu koncertos, (un ieredzēta Toronto klavieriskolotāja) bet, kopā ar Kanadas Nacionālās operas Dāmu komiteju (*Canadian Opera Company Women's Committee*) vāca līdzekļus gadskārtējai Marisa Vētras piemiņas stipendijai (*Mariss Vētra Memorial Scholarship*) Toronto universitātes operas skolā, šī stipendija pastāv vēl šodien. Vienlaikus, viņa gādāja par mākslinieka Ērika Dzeņa darināto portretu, kuŗš šodien ir pie sienas Nacionālajā operā Rīgā.

Sabiedriskie darbi nebija vēl pabeigti. Satiekot komponistus Jāni Čiruli un Tālivaldi Ķeniņu, 1959. gadā viņš sasauca organizāciju pārstāvjus savā studijā uz pārrunām par koncertapvienības dibināšanu Toronto. Sabiedrības vadītāji piekrita, tika dibināta Toronto Latviešu koncertapvienība, un pirmajā valdē kalpoja Ķeniņš kā priekšsēdis un Vētra kā viņa vietnieks. Šī organizācijas mērķis bija, pēc Ķeniņa teiktā: "...tikai augstvērtīga latviešu un cittautiešu komponistu mūzika mūsu labāko mākslinieku izpildījumā". Būdam Koncertapvienības dibinātājs, Čirulis laikrakstā *Laiks* zīmīgi rakstīja: "Ja latvieši saņem, tie kopīgiem spēkiem var paveikt un pacelt pavisam lielas un labas lietas". Organizācija ar šiem pašiem augstajiem mērķiem pastāv līdz šai dienai.

Mariss Vētra devās pie Lielā Režisora 1965. 24. decembrī, viņa atdusas vieta ir starp diviem bērziem Toronto latviešu Jorka (*York*) kapos, blakus viņa skais-tajai Irenai, mātei Emmai un māsai Maigai.

Es pats no savas bērnības atceros Marisu Vētru kā lielu personību, vienmēr ar platu smaidu un jokiem, ar konfektēm, ko dalīja bērniem, viņš bija enerģisks un arvien ideju pilns. Uz Hamleta jautājumu "Būt vai nebūt?" Mariss Vētra skaļi atbildēja: "Būt!"

Hamlets un Ģertrūde – Mariss Vētra un Anna Ludiņa

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Valsts prezidents: Visai Latvija jāpalīdz Latgalei pārvarēt Covid-19 krīzi

Tā kā Latgalē Covid-19 izplatās straujāk nekā citviet Latvijā, visai pārējai valstij būtu jāiesaistās, lai palīdzētu šim reģionam pārvarēt krīzi.

Šādu viedokli intervijā Latvijas Televīzijas raidījumā *Rīta panorāma* puda Valsts prezidents Egils Levits. Latgalē koronavīrusu straujāk izplatās nekā citviet Latvijā, jo tur pret Covid-19 ir vakcinējušies salīdzinoši mazāk cilvēku, īpaši vakcinācijas aptvere ir daudz mazāka gados vecāku ļaužu vidū, norādīja Valsts prezidents.

Levits uzskata, ka pārējām Latvijas pašvaldībām un valstij kopumā ir jādomā, kā palīdzēt Latgales pašvaldībām. "Tas nozīmē, ka mums, arī citur Latvijā, pašvaldībās ir jāsniedz palīdzība Latgales pašvaldībām. Tā ir nacionālā solidaritāte. Ir jādalās gan ar savu pieredzi, gan spēkiem cīņā ar šo pandēmiju," aicināja valsts pirmā persona. Valsts prezidents puda cerību: pēc tam, kad solītajā laikā – 15. novembrī – būs atcelta mājāsēde, Latgalē notiks Ministru kabineta izbraukuma sēde, lai iepazītos ar situāciju Latgalē un pieņemtu īpašus lēmumus attiecībā uz Latgali.

Valsts prezidents: Latvija un Igaunija ir izcili draugi, kaimiņi un sabiedrotie

5. novembrī Valsts prezidents Egils Levits Igaunijā, Tartu tikās ar V. E. Igaunijas prezidentu Alaru Karisu (H. E. Mr Alar Karis), uzsverot ciešās Latvijas un Igaunijas attiecības un apspriežoties par nākotnes sadarbību drošības, ekonomikas, augstākās izglītības jomās.

Izsakot gandarījumu par tikšanās iespēju, Valsts prezidents jaunajam Igaunijas prezidentam uzsvēra: "Latvija un Igaunija ir izcili draugi, kaimiņi un sabiedrotie." E. Levits atzīmēja, ka 2021. gads abām kaimiņu tautām ir nozīmīgs, jo aprīlī 100 gadu, kopš kā starptautiski atzītas valstis Latvija un Igaunija nodibināja diplomātiskās attiecības. Akcentējot abu valstu senās saites augstākās izglītības jomā, Valsts prezidents uzsvēra, ka Tērbatas Universitātē savulaik ir studējuši daudz Latvijas valsts pamatlicēju, savukārt šodien Tartu Universitātē ir iespēja apspriesties par Latvijas un Igaunijas tālāko sadarbību šajā jomā.

Runājot par turpmākās sadarbības aspektiem starp abām valstīm, Valsts prezidents atsaucās uz abu valstu Ārlietu ministriju uzsāktā darba pie Latvijas un Igaunijas nākotnes sadarbības ziņojuma: "Novērtējam esošo ekonomisko sadarbību ar mūsu kaimiņu un otro lielāko tirdzniecības partneri. Liels potenciāls ir sadarbībai tādās jomās kā transports un infrastruktūras projekti, digitālie risinājumi, pētniecība un inovācijas, tūrisms. Augstu vērtējam sadarbību *Rail Baltica* projektā, darbs turpinās pie projekta veiksmīgas ieviešanas."

Tāpat Latviju un Igauniju vieno kopīgs redzējums būtiskos reģionālajos un starptautiskajos jautā-

jumos, sacīja E. Levits, norādot uz kopīgo mērķi veicināt Baltijas reģiona drošību, labklājību un izaugsmi. "Baltijas valstu sadarbība ir cieša, simboliska un neatsverama. Šis gads mums ir īpašs, jo aprīlī 30 gadu, kopš mūsu valstis atguva neatkarību," teica E. Levits.

Abu prezidentu sarunā tika uzsvērts, ka Latvija augsti novērtē Igaunijas aktīvo un veiksmīgo darbu ANO Drošības padomē. E. Levits vērsa uzmanību, ka, gatavojoties Latvijas kandidātūrai ANO Drošības padomē 2025. gada vēlēšanās, labprāt tiks uzklusīta Igaunijas vērtīgā pieredze. Tika akcentēts, ka abas valstis arī ir vienotas globālo klimata mērķu sasniegšanā.

Runājot par Eiropas stiprināšanu, E. Levits īpaši izcēla abu valstu iespējas digitālās jomas un zaļās ekonomikas attīstībā. Kā stratēģiski un ģeopolitiski nozīmīga sadarbības platforma tika uzsvērtā Trīs jūru iniciatīva (TJI). "Aktīva sadarbība starp TJI valstīm un līdzīgi domājošām partnervalstīm ir veiksmīga 2022. gada samita pamatā. Gatavojoties TJI samitam Latvijā, mēs uzsvēram ilgtspējīgas, uzticamas un iekļaujošas savienojamības nozīmi. Akcentējam TJI partneru – ASV, Vācijas un Eiropas Komisijas augsta līmeņa pārstāvju – dalības nozīmi 2022. gada samitā, kā arī visu TJI valstu un privāto investoru iesaistes nozīmi TJI investīciju fondā," sacīja E. Levits.

Latviju mudina rīkoties strauji klimata mērķu sasniegšanā

Kā un kādus klimata mērķus līdz šim centusies sasniegt Latvija? Latvija savas CO2 emisijas, salīdzinot ar laiku pirms 30 gadiem, ir samazinājusi par vairāk nekā 50%. Tomēr Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) dati liecina, ka CO2 izmešu koncentrācija aizvadītajā gadā ir bijusi lielāka nekā jebkad iepriekš. Tādēļ bez straujas rīcības Latvijas un Eiropas Savienības (ES) mērķus neizdosies sasniegt.

Skotijas pilsētā Glāzgovā bija pulcējušies pasaules valstu līderi sarunām par cīņu ar klimata pārmaiņām. Pirms sešiem gadiem ES dalībvalstis Parīzes klimata nolīgumā kopīgi apņēmas līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par vismaz 40% salīdzinājumā ar 1990. gadu. Biedrības "Zaļā brīvība" vadītājs Jānis Brizga vērtē, ka Latvijā pēdējos gados, attīstoties ekonomikai, emisijas patiešām nav strauji augušas rūpniecības un enerģētikas sektorā. Taču joprojām ir jomas, kā lauksaimniecība un transports, kurās emisijas pietiekami nesarūk.

Patlaban prasības jau kļuvušas augstākas norādīja vides aizsardzības un reģionālās attīstības

ministrs Artūrs Toms Plešs (*Attīstībai/Par!*). "Balstoties uz zinātnieku svaigākajiem atklājumiem, temperatūra palielinās daudz straujāk, un līdz ar to Eiropas Savienība pērn decembrī piedāvāja siltumnīcefekta gāzu emisijas kopumā samazināt jau par 55%, salīdzinot ar 1990. gadu. Tas savukārt Latvijai nozīmē, ka mums nacionālā līmenī šīs emisijas jāsamazina jau par 17% iepriekšējo 6% vietā. Nacionālais enerģētikas un klimata plāns būs jāpārskata, bet tas jau šobrīd arī paredz aktivitātes, kas palīdz šos mērķus sasniegt," norādīja ministrs.

Rīgā diskutēs par NATO jauno stratēģiju

Latvijā 30. novembrī un 1. decembrī pirmo reizi notiks NATO ārlietu ministru sanāksme, informēja Ārlietu ministrijā. Līdzās aktuālo drošības izaicinājumu risināšanai Rīgas sanāksmē NATO sabiedrotie apspriedīs sadarbību ar partneriem un Eiropas Savienību, kā arī sāks diskusijas par alianses jauno stratēģisko koncepciju.

"NATO Stratēģiskās koncepcijas izstrāde ir viens no galvenajiem uzdevumiem līdz gaidāmajam Madrides samitam. Jaunajā koncepcijā ir jāsauglabā gan aizsardzības spējas kā NATO pamatuzdevums, gan transatlantiskā vienotība, kas ir būtisks priekšnosacījums jaunajiem ģeopolitiskajiem izaicinājumiem. Tādējādi ceru, ka NATO ārlietu ministru sanāksmē Rīgā būs pirmā šāda ministru līmeņa diskusija, kas dos būtiskus priekšlikumus jaunās NATO Stratēģiskās koncepcijas izstrādē," stāstīja Latvijas ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (*Jaunā Vienotība*).

Latvijas paviljons izstādē Expo 2020 Dubai

Ar gada noveļošanu Covid-19 pandēmijas dēļ 1. oktobrī Dubajā sākusies pasaulslavenā izstāde *Expo*. Tajā ar savu paviljonu ir pārstāvēta arī Latvija, un TV3 raidījumā "900 sekundes" pārstāvji no Latvijas atklāja, kas tad būs apskatāms izstādē.

Starptautiskā izstāde *Expo 2020 Dubai* Dubajā sākotnēji bija plānota no 2020. gada 20. oktobra līdz 2021. gada 10. aprīlim, taču Covid-19 izplatības dēļ izstādes norise pārcelta uz laika periodu no 2021. gada 1. oktobra līdz 2022. gada 31. martam. Latvija līdz ar vēl 191 valsti rādīs savu varēšanu un iespējas.

Noslēgtais ires līgums paredz, ka Latvija izstādē piedalīsies, izmantojot jau iepriekš izbūvētu paviljonu, kas tiks iekārtots atbilstoši izstādes tematikai, kurā tiks izvietotas Latvijas ekspozīcijas un organizēti biznesa un kultūras pasākumi.

Latvijas paviljonā būs iespējams apskatīt dažādu vietējo uzņēmumu sasniegumus, Fukusimas radiācijas mērītājus, tehnoloģijas, ar kurām prestižās ASV mūzikas balvas *Grammy* ieguvēji ieraksta savus skaņdarbus. Tāpat neizpaliek arī dažādi ar būvniecību saistīti objekti, kā arī māksla un kultūra.

Pandēmijas laikam svarīga ierīce – SF Tehnika ražojums, kas nosaka precīzu oglekļa dioksīda līmeni. Kad gaisa kvalitāte pasliktinās, ieslēdzas brīdinājuma krāsa un skaņa

Mūsu galvenais mērķis, kādēļ piedalāmies, protams, ir mūsu uzņēmēji. Ņemot vērā, ka Dubaja ir kā krustpunkts starp Āzijas, Eiropas un Āfrikas kontinentiem, tad šī ir tā vieta, kur nereti Latvijas uzņēmējiem izdodas atrast klientus no Eiropas līdz pat Austrālijai. Tādēļ Latvijas paviljonā lielākais fokuss ir vērst uz mūsu uzņēmēju sasniegumiem, inovācijām tieši no globāla skatu punkta.

Liepājas uzņēmums *Blue Shock Race* ražo elektrokartus. ASV portāls *gokartguide.com* pērn par labākajiem pasaulē atzinis šo modeli kategorijā *10 labākie sacīkšu elektrokarti pieaugušajiem*. Uzrāviens no nulles līdz 100 kilometriem tikai 3,3 sekundēs.

Latviju *EXPO-2020* dažādos formātos pārstāv aptuveni 200 dalībnieku – 120 uzņēmēju dosies uz Dubaju, lai piedalītos klātienē, bet 80 to darīs neklātienē. Mūsu valsts diena Dubajā paredzēta 27. novembrī, bet jau esam sevi labi parādījuši.

Valdība ieskicē paredzētos ierobežojumus pēc mājāsēdes beigām

2. novembrī Ministru kabineta sēdē lēma par ierobežojumiem pēc lokdauna beigām. Par konceptuālajiem ierobežojumiem valdība informēja preses konferencē. Pēc 15. novembra darbam klātienē plānots saglabāt līdzīgas prasības kā pašlaik, Ministru kabineta sēdē puda veselības ministra Daniela Pavluta (AP) padomnieks Kaspars Bērziņš. Viņš norādīja, ka tādējādi plānots maksimāli turpināt nodrošināt attālinātā darba iespējas, lietot sejas maskas un lieki nepulcēties.

Tāpat spēkā paliks prasība, ka no 15. novembra obligāti Covid-19 sertifikātam jābūt publiskā sektora darbiniekiem, valsts un sociālās aprūpes darbiniekiem, kā arī tiem, kuri ir tiešā saskarsmē ar klientiem, lielu cilvēku skaitu. Savukārt no 15. decembra Covid-19 sertifikātiem jābūt visiem klātienē strādājošajiem. Vienlaikus no jauna varētu pakāpeniski ieviest skrīninga programmu ar paštestiem darba vietās, tostarp vakcinētām personām, sākot ar izglītības un publiskā sektora augsta riska jomās. Pēc 15. novembra plānots, ka pamatā visi pakalpojumi un pasākumi notiks "zaļajā režīmā". Pēc 15. novembra, beidzoties valstī noteiktajai "mājāsēdei", iecerēts, ka aizvien spēkā paliks virkne ierobežojumu, tāpat kā pamatā visi pakalpojumi un pasākumi notiks tikai "zaļajā režīmā".

Pfizer pret AstraZeneca – Latvija un Lietuva plāno apmainīties ar vakcīnām

Plānots, ka Latvija varētu mainīties ar vakcīnām pret Covid-19 ar Lietuvu, žurnālistiem pavēstīja veselības ministrs Daniels Pavļuts (AP). Ministrs skaidroja, ka, ņemot vērā raito vakcinācijas tempu, kā arī faktu, ka līdz gada beigām gaidāmas mazākas Pfizer/BioNTech vakcīnu piegādes, potenciāli veidosies šī ražotāja vakcīnu deficīts. Līdz ar to šobrīd esot saskatāma problēma, jo ārstniecības iestādes drīzāk vēlētos tieši Pfizer/BioNTech ražotāja devas, nevis Moderna, kas Latvijai ir lielākā apmērā. Tādēļ, ņemot vērā šos aspektus, ar Lietuvu esot vienošanās par to, ka kaimiņvalsts varētu aizdot Latvijai līdz 200 000 Pfizer/BioNTech vakcīnas devu, kas savukārt ļautu Latvijai turpināt vakcināciju ar konkrēti šī ražotāja vakcīnu. Savukārt valdības sēdē ministrs minēja, ka Latvija varētu potenciāli apmainīt dot AstraZeneca ražotāja vakcīnas, kurām Latvijā ir zems pieprasījums. Pēc ministra paustā, valdība devusi iespēju viņam parakstīt apliecinājumu ar Lietuvas pusi.

Latvijā ražo augstas filtrācijas klases FFP2 respirātorus

Atbildot uz pasaules izaicinājumiem, 2020. gada izskaņā uzņēmums SIA *Arbor Medical Korporācija* atvēra augstas filtrācijas klases FFP2 respirātoru ražotni. Respirātoriem veikta laboratoriskā testēšana, iegūta Eiropas Savienības atbilstības deklarācija, kā arī piešķirts CE marķējums. Ražotnes kapacitāte mēnesi šobrīd ir ap 2 miljoniem respirātoru, kurū ražošanas procesu rūpīgi uzrauga rūpniecības vadītājs un tehniskā atbalsta darbinieki. Respirātoru galvenais noieta tirgus šobrīd ir Eiropa, un šajā laikā uzsākta arī to eksportēšana. Pirmās respirātoru kravas 2021. gada sākumā sasniegušas Vāciju, Zviedriju, Čehiju, Ungāriju, Dāniju u.c.

Noraida veselības ministra demisijas pieprasījumu

Saeimā 4. novembrī skatīja opozīcijas priekšlikumu par neuzticības izteikšanu veselības ministram Danielam Pavļutam (AP). Ministru prezidents Krišjānis Kariņš (JV) no savas puses ir pieņēmis lēmumu ļaut ministram turpināt strādāt, jo Pavļuts esot apliecinājis spēju sadarboties ar savas nozares pārstāvjiem un apņēmis risināt ar viņiem kopā kritiski svarīgos nozares jautājumus. Par Pavļuta demisiju balsoja 37, pret bija 53 deputāti, viens atturējās.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Ierobežojumi būs spēkā arī pēc 15. novembra

2. novembrī, Ministru kabinets lēma par "dzīvi pēc 15. novembra" jeb periodu pēc stingrajiem Covid-19 ierobežojumiem. Ministru prezidents Krišjānis Kariņš norādīja, ka valdība lēmumu pēc 15. novembra atgriezies "zaļajā režīmā", kas paredz mazākus ierobežojumus personām ar Covid-19 sertifikātiem, jau iepriekš ir pieņēmusi, tomēr šajā sēdē tika uzklauts ekspertu viedoklis par to, kas iepriekš noteiktajā rēģulējumā piekoreģējams. Pašreizējā saslimstības situācija atbilst pirms "lokdauna" ieviešanas izstrādātajam matemātiskajam prognozēm, saslimstībai minimāli, bet samazinoties, kas nozīmē, ka pēc apmēram desmit līdz 14 dienām varētu sākt mazināties arī pacientu skaita pieplūdums slimnīcās.

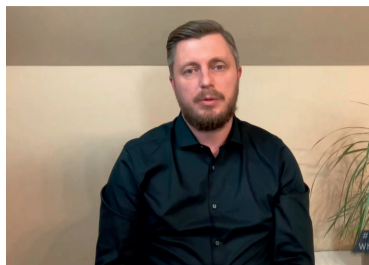
Ministru prezidents skaidroja, ka valdībā iepriekš pieņemts komplekss risinājums, kas paredz pēc "lokdauna" atgriezies pie "zaļā režīma", un pašlaik plānots pie šī mērķa pieturēties. "Tas nozīmē, ka valstij ir viegli vai ka veselības aprūpes sistēmai ir viegli, bet šobrīd, pēc datiem, kas katru dienu tiek papildināti, izskatās, ka piepildās apmēram tas, ko mūsu eksperti bija matemātiski modelējuši. Nākamais solis – pēc divām nedēļām – būtu pāreja atpakaļ uz "zaļo režīmu", teica Kariņš.

Mācītājs Cālitis:**Pretvakcinācijas kustība ir kā jauna reliģija**

"Šobrīd kristīgā baznīca kalpo ne savai ticībai, ne arī valsts smagajai situācijai," tā uzskata Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātes docents un mācītājs Juris Cālitis. Viņaprāt, pretvakcinācijas kustība ir kā jauna reliģija, pret kuru daudziem garīdzniekiem ir bail cīnīties. Protams, ka viņi to nedara. Un tad ir jautājums, kāpēc viņi tā nedara. Viņi tikpat labi kā es saprot, kas ir mūsu visvienkāršākais aicinājums – gādāt par savu līdzcilvēku labklājību, veselību. Protams, mēs visi zinām, ka šeit ir iesaistīta politika, bet tai nevajadzētu būt lielai problēmai kristīgajai baznīcai, jo tā ir dzīvojuši ar visāda veida politikām. Bet manā skatījumā šeit ir iesaistīts kaut kas citāds. Tā ir jauna reliģija. Tā pretvakcinācijas kustība nav tikai protests pret valdību, bet te ir patiesībā kaut kas, kas iet daudz dziļāk, – jauns skats uz dzīvi, uz savu likteni. Manā skatījumā šī pretvakcinācija ir cits dzīves redzējums. Un mācītājiem, acimredzot, ir ļoti grūti. Viņi nezina, kā tikt galā ar svešu ticību savu locekļu un arī mācītāju vidū.

Latvijas Ārstu biedrību pamat tās viceprezidents Fūrmanis

Latvijas Ārstu biedrības (LĀB) viceprezidents Roberts Fūrmanis vīterī paziņojis par izstāšanos no biedrības, kurā pēdējā laikā bija vērojamas nesaskaņas. Fūrmanis pavēstīja: "Es atsakos no viceprezidenta amata biedrībā, kuŗas valdība ir zaudējusi saikni ar kollē-

ģām un praktisko medicīnu, un kuŗa nav ieinteresēta nepieciešamajās pārmaiņās, lai LĀB un ārsti spētu atgūt sabiedrības uzticību." Viņa paziņojums bija 2. novembrī pēc LĀB ārkārtas sēdes.

Valsts asinsdonoru centrs (VADC)

lūdz visus Latvijas iedzīvotājus, kuŗi jūtas veseli, ziedot asinis un palīdzēt ārstiem glābt smagi slimu pacientu dzīvības arī ārkārtējās situācijas laikā. Lai būtu pēc iespējas tuvāk donoru dzīves un darba vietām, novembrī VADC dosies 47 izbraukumos, informēja VADC. Tāpat donoru pieņemšana turpinās visās pastāvīgajās asins ziedošanas vietās. Šobrīd VADC aicina visu asinsgrupu donorus, īpaši trūkst "O-" asinsgrupas asinis. Izbraukumi plānoti daudzās vietās Rīgā, kā arī Jēkabpilī, Kalsnavā, Lubānā, Aglonā, Dubnā, Kārsavā, Vecvārkavā, Līvānos, Madonā, Kuldīgā, Iecavā, Pļaviņās, Olainē, Bauskā, Kadagā, Kauguros, Lielvārdē, Aizkrauklē, Ogrē, Vecumniekos, Smiltēnē. Pilns izbraukumu vietu saraksts pieejams mājaslapā www.donors.lv.

Par četrus tipus profesionālās vidējās izglītības iestādēm

Profesionālās vidējās izglītības un tālākizglītības iestādes Profesionālās izglītības likumā turpmāk plāno iedalīt četrus tipos, paredz 3. novembrī Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas atbalstītie priekšlikumi. Parlamentārieši lēma, ka atbilstoši profesionālās izglītības iestādē iegūstamajai izglītībai un profesionālajai kvalifikācijai profesionālās izglītības iestādes dalīs tehnikumos, mākslu izglītības kompetences centros, profesionālajās vidusskolās un profesionālās tālākizglītības centros. Plānots, ka, dibinot profesionālās izglītības iestādi, tās veidu noteiks dibinātājs.

Vēja parku attīstība Latvijā

Bez būtiska "zaļās enerģijas" palielinājuma elektroenerģijas cena aizvien pieaugs un bremzēs ražošanas attīstību, tādēļ neesot iespējams izvairīties no vēja parku attīstības, uzsver Latvijas Vēja enerģijas asociācija un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTRK). Vēja enerģijas jauda Latvijā jau gandrīz desmit gadus nav ievērojami palielinājusies un ir krietni mazāka salīdzinājumā ar citām Baltijas valstīm.

Kā skaidroja Vēja enerģijas asociācijā, Latvijā jau ilgstoši vēja enerģijas jauda ir tikai nepilni 80 megavati, kas ir krietni mazāk, pat salīdzinot ar Igauniju un Lietuvu. Izvairīties no vēja parku attīstības nākotnē gan nebūšot iespējams. Pašreiz pozitīvs lēmums saņemts vēja parka izbūvei Liv-

bērzes pagastā, bet nākamajos desmit gados, visticamāk, vēja turbīnas būs vismaz 200 punktus Latvijā, palielinot vēja enerģijas jaudu līdz 1000 megavatstundām.

Baltiešu filmu skate ASV

Ņujorkas "Skandināvijas namā" no 5. novembra, tiešsaistes seansos visās ASV norisinās ceturtais Baltijas filmu festivāls Ņujorkā, programmā ietverot divpadsmit filmas no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas, arī vairāku jauno filmu starptautiskās pirmizrādes.

"Divi aizvadītie gadi piespieda mūs pārvērtēt savu ikdienas rutīnu un nākotnes plānus, bet Baltijas valstīm tā nav pirmā reize vēsturē, kad ikdienas dzīve sagriežas kājam gaisā. Iedziļinoties šajos stāstos, varbūt mēs varam arī iemācīties šo to noderīgu," saka festivāla programmu vadītāja Jūle Mare Rozīte, kuŗa strādājusi arī Latvijā.

Baltijas filmu festivālā Latviju pārstāv trīs pilnmetrāžas filmas. "Emīlija. Latvijas preses kariene" – festivālā tiek demonstrētas pirmās divas seriālas vienā seansā, tāpat kā Latvijas kinoteātros. Starptautisko pirmizrādi piedzīvo režisora Matisa Kažas spēlfilma *Wild East. Kur vedīs ceļš*, kas Latvijā uz ekrāniem nonāca tikai oktobra sākumā, un režisora Mārtiņa Grauda dokumentālā filma "Koku opera", kas pirms gada bija Nacionālās kino balvas "Lielais Kristaps" atklāšanas filma. ASV pirmizrādi ar režisores piedalīšanos svin Lailas Pakalniņas jaunākā spēlfilma "Spoguļi", kam Latvijas pirmizrāde notika nupat, Rīgas starptautiskajā kino festivālā (Riga IFF). Uz Ņujorku saktīties ar kinokatītajiem devušies arī režisori Matisis Kaža un Mārtiņš Grauds.

Ar Latviju cieši saistīti divi kopražojumi festivāla programmā – Lietuvas dokumentālā filma "Lēciens" (Jump), kuŗas veidošanā ar režisori Giedri Žickīti sadarbojusies Latvijas studija "VFS Films", un igauņu vēsturiskā spēlfilma "Suflieris" (Dawn of War), kuŗas ražošanā piedalījās studija "Film Angels Production" un nozīmīgas lomas spēlēja Latvijas aktieri, arī Agnese Budovska un Kaspars Znotiņš, bet plānoto filmas pirmizrādi Latvijā izjauca ārkārtas situācija, kuŗas dēļ tika mainīta "Riga IFF" norise.

Baltijas filmu festivāls Ņujorkā pirmoreiz notika 2018. gadā, iedvesmojoties no Latvijas Simtgades pasākumiem, bet nu jau izvērties par stabilu tradīciju. Festivāla organizēšanā sadarbojas trīs Baltijas valstu konsulāti ASV, finansāli un organizātoriski atbalsta Latvijas, Lietuvas un Igaunijas filmu nozares vadošās institūcijas un Ņujorkas "Skandināvijas namā" (Scandinavian House). Lielu enerģiju pasākuma organizēšanā kopš pirmā festivāla iegulda bijušais Latvijas Goda konsuls Ņujorkā Daris Dēliņš.

Baltijas Asamblejas balvas

Baltijas Asamblejas (BA) balva mākslā svinīgā ceremonijā Lietuvas galvaspilsētā Viļņā pasnieg-

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

KANADA. Sagaidot Latvijas valsts svētkus, Latvijas vēstniecība visiem Latvijas kino skatītājiem Kanadā piedāvā iespēju tiešsaistē vērot vienu no Latvijas jaunākajām spēlfilmām "Gads pirms kara" (The Year Before the War). Filma Eiropas Savienības festivāla virtuālajā programmā būs pieejama 18. un 19. novembrī. Latvijas vēstnieks Kanadā Kārlis Eichenbaums skatītājus uzrunās ar video ieraksta palīdzību pirms filmas izrādes.

ta Mākslas zinātniecei **Gintai Gerhardei-Upenieci.**

Balva piešķirta par starptautiskā izstāžu cikla "Nepieradinātās dvēseles. Symbolisms Baltijas valstu mākslā" īstenošanu. BA balva literatūrā piešķirta igauņu rakstniekam **Vahuram Afanasjevam** par romānu "Serafima un Bogdāns", balva zinātnē – lietuviešu zinātniekam **Virģinijam Šikšnim** par izcilie sasniegumiem biomedicinā.

Ventspilī koncertēs vācu ēģelnieks Kristians Šmits

21. novembrī ar koncertu Ventspilī, koncertzālē *Latvija*, viesosies virtuozais ēģelnieks Kristians Šmits no Vācijas, informēja koncerta rīkotāji. Pēc debijas Zalcburgas festivālā kopā ar Berlīnes filharmoniekiem un mecosoprānu Magdalēnu Koženu sera Šaimona Retla vadībā Kristians Šmits kļuvis par vienu no pasaulē pieprasītākajiem ēģelniekiem. Kristians Šmits pasniedz ēģeļu spēli *Codarts* universitātē Roterdamā, konsultē ēģeļu rekonstrukcijas darbus un jaunu instrumentu būvi Berlīnē, Nirnbergā, Cīrihē, Lucernā un Brno.

Tapusi īsfilma "Naktsmaiņa" par dzīvi komandantstundas laikā

Pasaulei un arī Latvijai uzkrītošie pārbaudījumi, kas saistīti ar Covid-19 vīrusa izplatību, turpina vairoties spriedzi sabiedrībā, bet pārvietošanās ierobežojumi sakarsē situāciju aizvien vairāk, skaidrots īsfilmas pieteikumā. "Brīdī, kad diennakti par nelikumīgu pārvietošanos aizturētie tautieši jau mērāmi simtos, režisors Intars Rešetins piedāvā humoristisku īsfilmu "Naktsmaiņa jeb darbs paliek darbs", kas vēsta par to, kā dažādi personāži mēģina shēmot ierastās shēmas arī strikta "lokdauna" ietvaros."

Liene pošas Latviju pārstāvēt Mis Zeme konkursā

Pēc septiņu gadu pauzes Latvijas pārstāve atkal dosies uz starptautisko skaistumkonkursu *Miss Earth* jeb "Mis Zeme". Šo pienākumu uzņēmusies 24 gadus vecā

Liene Leitāne, kuŗa ikdienā darbojas kostīmu nomas biznesā.

Lielākā daļa pasaules mēroga pasākumu šobrīd ir atcelti pandēmijas dēļ, bet ir tādi, kas notiek attālināti. Tāds būs arī ikgadējais skaistumkonkurss "Mis Zeme", kas notiek Filipīnās. Pēdējo reizi Latvija šajā konkursā piedalījās 2013. gadā. Pēc šīs pauzes pārstāvēšanas godu uzņēmusies Liene Leitāne – jauna sieviete, kura nāk no Madrienas. Leitāne ir pieredzējusi konkursu dalībnieci. 2019. gadā viņa guva trešo vietu *Miss Europe Continental* konkursā Dubajā, 2020. gadā piedalījās *The Miss Globe* Albānijā, bet šogad *Miss Aura International* Turcijā Liene tikusi skaistāko dalībnieču divdesmitniekā.

Mūžībā devies rakstnieks ANDRIS KOLBERGS (1938.21.12. – 2021.05.11.)

Paula Stradiņa Kliniskajā universitātes slimnīcā 5. novembrī Mūžībā aizgājis rakstnieks Andris Kolbergs. Kolbergs ir viens no populārākajiem latviešu kriminālromānu rakstniekiem. Viņa darbi tulkoti 16 valodās. Pēc Kolberga scēnārijiem un kriminālromāniem uzņemtas kinofilmas "Liekam būt" (1976), "Atspulgs ūdenī" (1977), "Dāvanas pa telefonu" (1977), "Rallijs" (1978), "Trīs dienas pārdomām" (1980), "Dubultnieks" (1986), "Fotografija ar sievieti un mežakuili" (1987), "Par mīlestību pašreiz nerunāsim" (1988), "Depresija" (1991), "Rīgas sargi" (2007). Šogad top arī daudzseriju filma "Meklējiet sievieti" pēc kriminālzanra klasiķa Kolberga kriminālromāna motīviem.

Atmodas gados Andris Kolbergs kļuva par atjaunotās Rīgas latviešu biedrības pirmo priekšsēdi, Latvijas Detektīvzanra asociācijas prezidentu un atjaunotā žurnāla *Atpūta* galveno redaktoru. Tāpat viņš sarakstījis vairākus ceļvežus par Rīgu. 2011. gadā saņēmis Literatūras gada balvu par mūža ieguldījumu literatūrā. 2019. gadā apbalvots arī ar Triju Zvaigžņu ordeņa ceturto šķiru.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

JURIS
LORENCIS

11. novembrī, kad Latvijā svin Lāčplēšu dienu, Polija piemin savas neatkarības atjaunošanu. Tieši šajā dienā 1918. gada 11. novembrī Francijas meža tik noslēgts tā saucamais Kompjēnas pamiers starp Antanti un Vācijas impēriju. Izmantojot Eiropā valdošo vispārējo apjukumu, Vācijas un Krievijas vājumu, poļi izlēma rīkoties. 11. novembrī tika izveidota jaunās Polijas valdība, par tās galvu kļuva maršals Juzefs Pilsudskis. Vēl pēc nedēļas, 18. novembrī Rīgā, tika pasludināta Latvijas neatkarība. Latvijai var pateikties Polijai par palīdzību Latgales atbrīvošanā no boļševikiem. 1920. gada 25. janvārī Daugavpili notika vēsturiskā ģenerāļa Jāņa Baloža un maršala Pilsudska tikšanās. Starpkaru periodā abu valstu attiecības varētu raksturot kā draudzīgas un vienlaikus sarežģītas. Problēmas radīja Polijas teritoriālās pretenzijas uz dažiem Latvijas pierobežas pagastiem. Polijas valsts beidza pastāvēt 1939. gada septembrī, kad saskaņā ar Molotova-Ribetropa pakta slepeno protokolu to okupēja nacistiskā Vācija un Padomju Savienība. 1945. gadā Polija atdzima no jauna. Tikai tagad tās robeža atradās ne vairs kaimiņos, bet 400 kilometrus uz dienvidrietumiem no Daugavpils. Un tomēr tieši padomju okupācijas laikā Polijas ga-

rīgais un politiskais iespaids uz Latviju bija ievērojams, dažos brīžos pat izšķirošs. 1978. gada oktobrī par Romas pāvestu tika izvēlēts poļu kardināls Karols Vojtīla, kurš pieņēma Jāņa Pāvila II vārdu. Šis notikums radīja milzīgu garīgo pacēlumu Centrālajā un Austrumeiropā. Vēl pēc diviem gadiem Polijas ostas pilsētas Gdaņskas kuģu būvētavā tika dibināta neatkarīgā arodbiedrība "Solidaritāte", kas nostājās opozīcijā komunistu režīmam. Cik kāri toreiz Latvijas kompartijas avīzē *Cīņa* tika lasītas ziņas par kārtējiem, kā toreiz rakstīja, "ekstrēmistu saujiņas izlēncieniem" Gdaņskā un Varšavā! Jo mēs Latvijā zinājām – šī *saujiņa* ir miljoni. Šodien, atskatoties uz šo laiku, var teikt, ka manai paaudzei tieši "Solidaritāte" deva pārliecību, ka ir iespējams stāties preti sistēmai, mēģināt kaut ko mainīt. Pagāja vēl desmit gadi. 1990. gada decembrī "Solidaritātes" vadītājs Lechs Valensa tika ievēlēts par Polijas prezidentu. 1991. gada vasarā kā kāršu namiņš sabruka Padomju Savienība, un Latvija atguva neatkarību.

Nu jau septiņpadsmit gadus gadus Latvija un Polija ir NATO un ES dalībvalstis. Pēdējās laikā Polija piesaistījusi īpašu pasaules uzmanību. Pirmkārt, līdzīgi kā Lietuva un Latvija, tā ir saskāru-

sies ar bēgļu problēmu, hibrīdkara operāciju, ko uzsācis Baltkrievijas diktators Lukašenko. Lai pasargātu sevi un pārējo Eiropu, Polija uz robežas ar Baltkrieviju sākusī būvēt 5, 5 metrus augstu metāla un dzelozstieplu žogu, ko plāno pabeigt nākamā gada vasarā. Otrkārt, šī gada 7. oktobrī Polijas Konstitucionālais tribunāls (analogi Latvijas Satversmes tiesai) lēma, ka daži Eiropas Savienības līguma panti neatbilst Polijas konstitūcijai jeb Satversmei. Sekoja asa Briseles un dažu dalībvalstu reakcija. Tika apgalvots, ka Polijas politika "grauj pašus ES pamatus". 19. oktobrī Polijas premjers Mateušs Moraveckis teica uzrunu Eiropas Parlamentā. Lūk, viņa vārdi: "Eiropas Savienība ir liels Eiropas valstu sasniegums. Tā ir spēcīga ekonomiska, politiska un sociāla alianse. Tā ir spēcīgāka un attīstītāka starptautiskā organizācija vēsturē. Taču Eiropas Savienība nav valsts. Valstis ir 27 Eiropas Savienības dalībvalstis! Polijas Republikas augstākais likums ir Konstitūcija. Tā ir svarīgāka par citiem tiesību avotiem. Neviena Polijas tiesa, neviens Polijas parlaments un neviens Polijas valdība nevar atkāpties no šī principa". Viņš atgādināja arī par situāciju uz ES ārējām robežām: "Šodien, kad Eiropas Savienības austrumu robeža ir organizēta uzbrukuma

objekts, ciniski izmantojot migrāciju no Tuvajiem Austrumiem, lai to destabilizētu, tieši Polija ir tā, kas sniedz Eiropai drošību, darbojoties kā barjera kopā ar Lietuvu un Latviju, lai aizsargātu šo robežu. Un, stiprinot mūsu aizsardzību, mēs stiprinām ES drošību tradicionālā nozīmē".

Neraugoties uz šiem argumentiem, 21. oktobrī Eiropas Parlaments ar 502 balsīm "par", 153 "pret" un 16 "atturoties" pieņēma rezolūciju "par tiesiskuma krīzi Polijā un ES tiesību pārkumu". Cita starpā tajā izteikta "dziļa nožēla par nelikumīgā "Konstitucionālā tribunāla" 2021. gada 7. oktobra lēmumu" un par to, ka "pašreizējais Polijas premjerministrs ir sācis apšaubīt ES tiesību aktu pārkumu pār valsts tiesību aktiem". Tāpat rezolūcijā uzskaitīta virkne iespējamo pasākumu Polijas sodīšanai. Piemēram – atņemt tai ES finansējumu. Tiesa, ar piebildi: "šie lūgumi nav paredzēti kā soda pasākumi pret Polijas iedzīvotājiem, bet gan līdzekļi tiesiskuma atjaunošanai Polijā". Ironiskā kārtā tieši Polija ir tā, kas par savu naudu patlaban būvē aizsargsienu uz robežas ar Baltkrieviju. ES vadība Briselē to kategoriski atteikusies darīt. Kā par Poliju nosodošo rezolūciju Eiropas Parlamentā balsoja Latvijas deputāti? Vienīgais, kurš balsoja

"pret", bija Roberts Zile (Nacionālā Apvienība). "Par" – Ivars Ijabs (Attīstībai/Par!), Sandra Kalniete (Jaunā Vienotība), Nils Ušakovs (Saskaņa) un Tatjana Ždanoka (Latvijas Krievu savienība). Savukārt Andris Ameriks (Saskaņa), Dace Melbārde (Nacionālā Apvienība) un Inese Vaidere (Jaunā Vienotība) balsojumā nepiedalījās. Patiesi, kaut kas divains šodien notiek Eiropā. Izsūtījumā dzimusi Kalniete balso kopā ar bijušo "Interfrontes" aktivisti Ždanoku! Katrai no viņām droši vien bija savi argumenti, bet lietas būtību tas nemaina. Eiropas politikā elite ir apjukusi un dezorientēta. Bet mani personīgi visvairāk pārsteidz valodas stils un morālie argumenti, kādus lieto Briseles politiķi un ierēdņi. Tieši tādu pašu leksiku lietoja Maskava, ataisnojot brutālos iebrukumus Ungārijā 1956. gadā un Čehoslovākijā 1968. gadā. Tieši tādas pašu vārdus mēs dzirdējam no Maskavas laikā, kad Polijā sevi pieteica "Solidaritāte" un Baltijas valstis cīnījās par savu neatkarību. Tieši tāpēc daudzu eiropiešu acīs morālais pārkums ir Polijas pusē. Tiem, kuŗiem Eiropa ir kaut kas vairāk kā tikai vienotais tirgus, atvērtās robežas un minoritāšu tiesības, šodienas Polija ir cietoksnis – gan garīgā, gan nu jau arī gluži fiziskā nozīmē.

Cietoksnis Polija

KĀRLIS
STREIPS

1919. gada 12. novembrī laikrakstā *Latvijas Sargs* bija materiāls, kuŗu sacerēja tā dibinātājs un izdevējs Arturs Kroders ar virsrakstu "11. novembris." Raksts sākas šādi: "Pagājušā gada 18. novembrī gan proklamēja Latvijas Republiku, bet tas bija laiks, kad Vācijas imperiālisms sabruka Francijas un Beļģijas kaŗa laukos. Uz šīs impērijas drupām pacēlās tautu pašnoteikšanās ideja. 1918. gadā, kad radās jaunās nacionālās valstis, tā bija tikai taisnības pilnas idejas uzvara. Atlika pats svarīgākais: ideju padarīt par īstenību. Ari Latvijas valsts proklamēšana 1918. g. 18. novembrī bija tikai tautu pašnoteikšanās idejas uzvara Latvijā. Tā nebija vēl pati valsts kā spēks, kā visu pilsoņu apziņa un kā sociālpolitiskais fakts, par kuŗu nevar klusēt citas valstis."

Tas bija laiks, kad laikrakstu saturs mēdza būt ļoti puķains un izpušķots. Centrā A. Krodera rakstam, protams, bija fakts, ka 1919. g. 11. novembrī Latvijas tikai nesen saorganizētajai armijai izdevās no Rīgas padzīt vāciešu un krievu spēkus. "Mēs nu esam tuvu galīgai uzvarai" autors priecājās. "Vismaz lielais trieciens mūsu ienaidniekam ir dots. Patlaban viņš panikā bēg un vēl nav zināms, kur viņš apstāsies. Tā tad tikai tagad, 11. novembrī 1919. gadā, Latvijas valsts no idejas kļūst par politisku faktu, par iespēju. Un īstie Latvijas valsts nodibinātāji ir tie varoņi, kuŗi pat-

laban dzen ārā no Latvijas mūsu zemes un valsts ienaidnieku."

Jau tūdaļ Latvijas valdības aprindās sākās saruna par to, kā šos "varoņus, kuri patlaban dzen ārā no Latvijas mūsu zemes un valsts ienaidnieku" apbalvot. 1920. gada septembrī Latvijas Satversmes sapulce apstiprināja speciālu likumu par Lāčplēša kaŗa ordeni, nosakot, ka tas būs Latvijas augstākais militārais apgalvojums, kas piešķirams brīvības cīņu veterāniem, kā arī ārzemju valstsvīriem diplomātiskā protokola ietvaros. Tāpat tas ir ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Pirmos Lāčplēša ordeņus Latvijas Ministru kabinets apstiprināja 1920. g. 13. augustā, tos piešķirot tālaika Latvijas armijas augstākajiem komandieriem. Šie virsnieki tad kļuva par Lāčplēša kaŗa ordeņa domes locekļiem. Pirmie 288 ordeņa kavalieŗi apgalvojumu saņēma tā paša gada 11. novembrī, izšķirošās cīņās pirmajā gadadienā. Tos pasniedza Satversmes sapulces priekšsēdētājs Jānis Čakste. Laikraksts *Latvijas Kareivis* vēstīja: "Šodien Latvija svin Lāčplēša Kaŗa ordeņa pirmos svētkus, godinot savus brašos varoņus. Svētki notiek Rīgā, un to programma īsumā šāda: Plkst. 11 dienā Esplanādes laukumā svinīga parāde, kuŗā apbalvos ar Lāčplēša ordeni Latvijas armijas karavīrus, kuŗu vārdi izsludināti *Latvijas Kareivī*. Plkst. 13.30 būs kopējās pusdienas Satvers-

mes sapulces namā. Plkst. 19 izrāde Nacionālajā operā."

Ikgadējā ordeņa piešķiršana 11. novembrī turpinājās līdz 1928. gadam, kad tuvojās valsts nodibināšanas desmitgade un vairs nebija īsti neviena, kuŗam piešķirt ordeni par rīcību 1. pasaules kaŗa laikā un tam sekojošajās brīvības cīņās. Tomēr katru gadu 11. novembrī tapa atzīmēts ar ordeņa kavalieŗu godināšanu, mielastiem, koncertiem un cita veida svinībām. Sākotnēji dienas nosaukums bija Lāčplēša kaŗa ordeņa svētki, bet pēc Ulmaņa apvērsuma, kad visam bija jābūt īsteni grandiozām – Armijas, Lāčplēša Kaŗa ordeņa kavalieŗu, kaŗa invalidu un Brīvības kaŗa dalībnieku svētki. Pēdējoreiz diena atzīmēta 1939. g. 11. novembrī, kad vienlaikus svinēta Latvijas bruņoto spēku divdesmitgade.

Okupācijas laikā, lieki teikt, Lāčplēša diena bija aizliegta. 1988. g. 11. novembrī rakstnieks Alberts Bels un legendārais aktieris Ēvalds Valters uzkāpa Rīgas pils Svētā Gara tornī un pirmoreiz kopš okupācijas sākuma pacēla neatkarīgās Latvijas karogu. Valtera kungs kādreiz bija strēlnieks 5. Zemgales strēlnieku pulkā. Tajā pašā vakarā pirmoreiz ļaudis pulcējās pie Rīgas pils mūriem, lai tur atstātu aizdedzinātas sveces kā piemiņu kaŗā kritušajiem. Jāpieņem, vismaz dažos gadījumos runa bija par puīšiem no Latvijas, kuŗi krita PSRS uzskatītajā kaŗā

Afganistānā vai citādi PSRS bruņotajos spēkos.

1989. gada 10. novembrī LPRS Augstākā padome pasludināja, ka nākamā diena būs vēstures atceres diena – Lāčplēša, bet arī Varoņu piemiņas diena. Tas tapa darīts plašākā lēmumā, kuŗā arī pirmoreiz par svētku dienām atzīta Jāņu diena 24. jūnijā, Ziemsvētki 25. decembrī un Latvijas Republikas proklamēšanas diena 18. novembrī (likumā bija rakstīts "Papildināt Latvijas PSR Darba likuma kodeksa 68. panta 1. daļu [...] pēc vārdiem "7. un 8. novembrī – Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas gadadiena" ar "18. novembrī – Latvijas Republikas proklamēšanas diena"). Togad arī tapa atzīmētas PSRS un Kompartijas gadadienas.

1990. gada 3. oktobrī Augstākā padome ķērās pie jauna likuma par svētku un atceres dienām. Bija diskusija par to, vai Ziemsvētku brīvdienas noteikt 25. un 26. decembrī, vai tomēr 24. un 25. datumā. Deputāti nolēma akceptēt pēdējo no šiem variantiem. Bija debates par to, kā saukt deportāciju gadadienas 25. martā un 14. jūnijā – vai piesaukt lieliniekus, komunistus vai staļinismu. Galu galā deputāti nonāca pie vārda "komūnisms". Šajā kontekstā deputāts Ivanovs krievu valodā teica "Saprotams, es kā komunistu to nepieņemu, bet arī jūs piekritēji nesapratī, kad svētit komunistiskā terrora dienu:

Par Lāčplēšu dienu

25. martā vai 14. jūnijā. Divi svētki it kā par daudz šiem mērķiem." Uz ko Saeimas priekšsēdētājs Gorbunovs atcirta "Izsaku piezīmi deputātam Ivanovam par nekorrektu rīcību."

Bija arī diskusijas par ebrēju tautas genocīda dienu, kuru sākumā bija paredzēts atzīmēt novembrī, bet darba grupa nonāca pie 4. jūlija saistībā ar Gogoļa ielas lielās sinagogas nodedzināšanu 1941. gadā. Vairāki krievu tautības deputāti aģitēja par svētku dienu 9. maijā, kad ir tā dēvētā "Uzvaras diena" Krievijai un tās sabiedrotajiem. Un 11. novembris noteikts par atceres dienu, kad pieminēt konkrēti Latvijas atbrīvošanas kaŗā kritušos kaŗavīrus.

Attiecībā uz svecitēm pie Rīgas pils mūriem, ar laiku sanāca tādi puļļi ar savām svecēm, ka tās sāka bojāt mūra pamatus. Mūsdienās ārpus mūriem uzstādītas platformas svecišu novietošanai. Katru gadu Lāčplēša diena ir militāra parāde. Sākotnēji tā bija aizkustinoša, jo Latvijas bruņotajiem spēkiem tehnikas bija maz. Laikā kopš 2004. gadā Latvija iestājās NATO un it īpaši kopš te sācis dienēt rotējošais aizsardzības spēks, parāde bijusi daudz plašāka. Es nekad neesmu bijis kaŗavīrs, bet 11. novembrī arī es uz brīdi apstājos un atceros, ka Latviju neviens mums neuzdāvināja. Bija nepieciešams to izcīnīt, un tie, kuŗi tā darīja, pelnīti nes legendārā varoņa Lāčplēša vārdu.

RŪTA DIMANTA,
labdarības organizācijas
Ziedot.lv vadītāja

Kā palīdzēt Latvijai un tās ļaudīm?

Runa ALAs 70. kongresā Čikāgā

Miļie latvieši!

Ir gods būt jūsu vidū un kopīgi atzīmēt nozīmīgu ALA jubileju – 70 gadus neatlaidīgas un pilsoniskas rīcības, sava laika, zināšanu un naudas ziedošanas, lai mūsu tautai būtu iespēja nu jau 30 gadus dzīvot savā valstī, runāt savā valodā un pašiem lemt par savu bērnu nākotni. Paldies, ka jūs jau vairāk nekā 70 gadus esat Latvijai un tās ļaudīm!

Padomju okupācijas gados jūsu, jūsu vecāku un vecvecāku neatlaidīga rīcība, vēstules, piketi un, galvenais – ticība neatkarīgai Latvijai, vainagojās ar brīvības atgūšanu un latviešu politiskās nācības iezīmēšanu citu pasaules nāciju vidū. Jūsu devums ir salīdzināms ar tiem mūsu tautas dēliem un meitām, kas arī reiz ticēja, ka Latvija var būt neatkarīga valsts ārpus Krievijas impērijas un 1918.gadā dibināja Latvijas valsti. Ja nebūtu nerimstošās trimdas latviešu darbības, padomju gados nebūtu izglābti daudzi mūsu tautieši, lielvalstu vadības sen būtu aizmirsušas par reiz neatkarīgas Latvijas eksistenci un iespējams, ka arī man nebūtu iespēja dzīvot sava valstī. Paldies par jūsu mīlestību pret Latviju arī no manis personiski, man tas ir ļoti simboliski – mana pieaugušā dzīve jeb 18 gadu jubileja sakrita ar neatkarības atjaunošanas laiku.

To, ko nespēj katrs viens, spēj tauta – tieši tāpēc pirms 19 gadiem dzima labdarības organizācija Ziedot.lv. Ar vienu mērķi – kļūt par tiltu, kur satiekas tie, kuriem vajadzīga palīdzība, un tie, kuri vēlas palīdzēt. Ar mērķi palīdzēt Latvijai! Nu jau deviņpadsmit gadus esmu arī vadītāja vienai no lielākajām labdarības organizācijām Latvijā – Ziedot.lv.

Kopš tā laika ir paveikts daudz. Esam palīdzējuši bērniem izaugt, veciem ļaudīm sagādājuši cienīgas vecumdienas, pabarājuši izsalkušos, sasildījuši nosalušos un mierinājuši nelaimīgos, ieguldījuši izglītībā, glābuši vēsturisko mantojumu, iestājušies par vājākajiem un palīdzējuši talantiem. Un veikuši vēl neskaitāmi daudz labu darbu, jo Latvijas ļaudis to mums uzticējuši. Ziedot.lv darbojas tajās jomās, kur valsts vai pašvaldības finansējuma nav, vai tas ir nepietiekams, bet līdzcilvēkiem tik ļoti nepieciešams. Mūsu mērķis ir radīt pozitīvas sociālas pārmaiņas un iesaistīt sabiedrību pašpalīdzībā. Mūsu spēks ir iedzīvotāju ziedojumos, ko tie ar Ziedot.lv palīdzību iegulda Latvijas labklājībā.

Mana pārlicība, ka mums Latvijā pašiem ar savu darbu un ziedojumiem ir jaspēj uzturēt sava pilsoniskā sabiedrība, jādalās ar savu personisko labumu kopējam, sabiedriskajam labumam. Nevienam citam Latvijā nav tā vajadzīga, kā tā ir vajadzīga mums. Tieši tāpēc pašiem par to jaspēj parūpēties. Nācija bez pašcieņas, mugurkaula un meitām un dēliem, kas gatavi steigties palīgā un aizstāvēt, viegli var tikt samalta zem liellvaru interešu riteniem.

Rūta Dimanta: *“Kas ir vajadzīgs Latvijai un tās ļaudīm? Tās ir lietas, ko nevar nopirkt par naudu, ko nevar iedot vai uzdot – katra viena no mums līdzatbildība par valsti notiekošo, brīvības cenas apzināšanās, patriotisms un dāsnums. Es ceru, ka Latvijas ļaudis reizi pa visām reizēm tiks vaļā no padomju mantojuma un neskatīsies uz valsti kā uz kaut ko, kas mums ir kaut ko parādā. Drīzāk otrādi – mēs Latvijā esam parādā savai valstij.”*

Kas ir vajadzīgs Latvijai un tās ļaudīm? Tās ir lietas, ko nevar nopirkt par naudu, ko nevar iedot vai uzdot – ikkatra mūsu līdzatbildība par valsti notiekošo, brīvības cenas apzināšanās, patriotisms un dāsnums. Es ceru, ka Latvijas ļaudis reizi pa visām reizēm tiks vaļā no padomju mantojuma un neskatīsies uz valsti kā uz kaut ko, kas mums ir kaut ko parādā. Drīzāk otrādi – mēs Latvijā esam parādā savai valstij. Arī pārējā pasaule mums vairs neko nav parādā (izņemot Krieviju), jo esam atzīta nācija, kas kā līdzvērtīgs partneris darbojas gan NATO, gan ES.

Pēc neatkarības atgūšanas Latvijā pamazām atjaunojās arī labdarības tradīcijas. Vairāk gan mēs saņēmām palīdzību no trimdas latviešiem, dažādiem ārvalstu fondiem un citu valstu valdībām. Taču nācijai, kuŗa pati nevar palīdzēt saviem sirmgalviem, saviem bērniem, savai kultūrai un mākslai, nav nākotnes. Par laimi trīsdesmit neatkarības gadu laikā pamazām esam apjautuši, ko nozīmē dalīties ar savu privāto labumu – ar savu naudu, laiku un zināšanām. Latvijā pašlaik jau darbojas vairāk nekā 20 tūkstoši biedrību un fondu, vairāk nekā 30% iedzivo-

tāju ziedo naudu vai laiku.

Saredzu trīs jomas, kuŗām Latvijā nepieciešami līdzcilvēku ziedojumi. Pirmkārt, tie ir nacionāla līmeņa projekti, kas vieno nāciju par kādu ideju. Piemēram, Likteņdārzs vai Okupācijas muzejs, stipendiju un talantu atbalsta programmas, arī Brīvības pieminekļa izgaismošanas projekts. Brīvības piemineklis ir tautas brīvības simbols. Tas reiz celts un atjaunots par tautas ziedojumiem, un tiks gaismā celts par tautas līdzekļiem. Tā ir simboliska saite starp paaudzēm un arī mūsdienās ikkatram ir iespēja pielikt savu artavu mūsu brīvības simbolam, ziedojot tā izgaismošanai dienakts tumšajā laikā. Un es, būdama Brīvības pieminekļa izgaismošanas fonda Padomes locekle esmu lepna, ka cilvēki mums ir uzticējušies un šī gada 18. novembrī mūsu miļās Latvijas dzimšanas dienā Brīvības piemineklis tiks izgaismots.

Otrs virziens, kur mums būtu jādarbojas, ir pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Nevaram gaidīt, ka par nodokļu maksājumiem tiktu uzturētas organizācijas, kuŗas uzrauga nodokļu izlietojumu. Tāpat ir nelogiski, ka pacientu tiesību aizstāvji tiktu finansēti no veselības budžeta.

Mazaizsargāto grupu interešu aizstāvības organizācijas būtu financējamas no iedzīvotāju ziedojumiem. Ja mēs gribam, lai mūsu intereses tiek pārstāvētas vai aizstāvētas, jābūt gataviem šim mērķim arī dalīties ar savu laiku un naudu. ALA tam ir lielisks piemērs. Diemžēl Latvijā vēl neesam izauguši līdz tādām izpratnes līmenim un cilvēki nelabprāt ziedo šādām organizācijām. Nezinu, vai tas ir neizpratnes vai neuzticēšanās jautājums. Bet šis ceļš mums vēl ir ejams.

Trešais virziens ir palīdzība mūsu ļaudīm, kas nonākuši grūtībās un pašu spēkiem nespēj tikt galā. Ja notikusi nelaime un cilvēks nespēj saviem spēkiem atrisināt problēmu, tad izšķirošs ir līdzcilvēku atbalsts. Palīdzība nepieciešama ģimenēm krīzes situācijās, kad vecāki zaudējuši darbu un palikuši bez ienākumiem, cilvēkiem slimībā vai kad veselības problēmas prasa pēkšņus un lielus izdevumus, bieži tie ir sāpoši zobi vai ielaistas veselības kaites. Tāpat mūsu palīdzība nepieciešama invalīdu ģimenēm, kuŗām ir kritiski zemi ienākumi no invaliditātes pensijas, bet saplūsušu veļasmašīnu saviem spēkiem iegādāties nav iespējams. Palīdzība nepieciešama ģimenēm, kuŗas piemeklē-

jusi pēkšņa nelaime vai zaudēts ģimenes apgādnieks.

Es aicinu jūs kļūt par draugiem un atbalstītājiem vienai šādi ļaužu saimei – tās ir Latvijas ģimenes, kuŗas aug smagi slimi bērni. Latvijai ir svarīgs katrs bērniņš, arī tie, kuŗiem dzīve uzlikusi pārbaudījumu – smagu slimību. Sirsniņās viņi ir tādi paši bērni ar saviem sapņiem un cerībām, ar saviem noslēpumiem un pārdzīvojumiem. No veselajiem bērniem viņus atšķir tas, ka viņi ir ieslodzīti savos ķermeņos, neklausa rokas vai kājas, nav spējas staigāt vai sēdēt. Ģimenēm, kuŗas aug šādi bērni, ir liels izaicinājums sniegt mīlestību, rūpes un nenogurstošu atbalstu. Smagi slimo bērnu vecāki ir gatavi darīt daudz, lai viņu bērns saņemtu pašu labāko un kļūtu vesels. Lai atbalstītu šādas ģimenes, Ziedot.lv pirms 6 gadiem par saziedotajiem līdzekļiem iegādājās ēku un izveidoja rehabilitācijas centru POGA – uz Latviju atvestas jaunākās rehabilitācijas jomas tehnoloģijas un apmācīti speciālisti.

POGA ir vieta, kur vecākus un bērnus saprot un mīl. Mēs zinām šo ģimeņu izaicinājumus un ikdienu, zinām, kā palīdzēt. Ar sirsniņu, profesionalitāti un jaunākajiem sasniegumiem rehabilitācijas jomā POGA speciālisti gluži kā gadīgi vecāki palīdz bērniem apgūt ar vien jaunas iemaņas, stiprināt savu varēšanu un sasniegt jaunas uzvaras. Jūsu ziedojumi palīdzēs nodrošināt bērnu bezmaksas rehabilitācijas, apgādās ar mūsdienīgām tehnoloģijām, starptautiski apmācītu personālu un iespēju palīdzēt Latvijas bērniem.

Es patiesi uzskatu, ka ikkatram iedzīvotājam ir jābūt droši un grūtā brīdī jāsaņem palīdzība, bet pārticības un labklājības brīdī jaspēj dalīties un palīdzēt savai tautai un valstij. Tikai kopā mēs varam būt spēcīgi un pārtikuši. Ne katrs par sevi. Ne tad, ja kādam ir grūti.

Paldies, ka esat Latvijai!

**Ziedošanas iespējas:
Ar bankas pārskaitījumu:
Fonds "Ziedot.lv"
Reģ. Nr 40008078226
SWEDBANK: konta nr:
LV95HABA0551006150241,
bankas kods: HABALV22
Mērķis: atbalsts Pogai**

Ar bankas norēķinu karti vai Latvijas interneta bāzi tiešsaistē:
www.ziedot.lv/pogai

“Lai nokļūtu Latvijā, pārpeldēju Daugavu”

Sallijas Benfeldes Saruna ar baltkrievu politisko bēgli Michaš Kisiel (38) par Baltkrievijas režīmu, dzīvi un Latviju

“Latviešu valodas skolotāja mani sauc par Mihašu,” viņš saka sarunas sākumā, un vienojamies, ka intervijā izmantošu šo vārdu, jo ar baltkrievu īpašvārdu pareizrakstību latviešu valodā lielās skaidrības vēl nav, jo līdz šim tika lietoti pārkrieviskie baltkrievu īpašvārdi.

Mihašs ir no nelielas pilsētiņas Pružaniem. Ar sievu Juļu viņš iepazīs Baltkrievijas galvaspilsētā Minskā, mācoties Baltkrievijas Nacionālajā tehniskajā universitātē. Gaidot pirmo bērniņu, ģimene nolēma atgriezties Mihaša dzimtajā pilsētiņā. Tagad ģimenē ir arī dēls un jau pavisam drīz vēl gaidāms ģimenes pieaugums. Nupat gan Mihašs, gan Juļa, arī meitiņa un dēliņš ir saņēmuši politiskā bēgļa statusu un piecu gadu uzturēšanās atļauju Latvijā. Mihašs teic, ka pēc trešā bērniņa piedzimšanas būs jāraksta iesniegums arī par šī statusa piešķiršanu zidainītim, lai visa ģimene Latvijā varētu dzīvot legāli. Mihašs ir atradis darbu, sāk pierast pie dzīves Latvijā un saka, ka Baltkrievija un Latvija ir divas dažādas pasaules. Viņš arī stāsta, ka Pružanos bija uzcēlis ģimenei māju, viņiem bija sava automašīna, labs darbs un laba alga. “Manā mazajā pilsētiņā mans darbs skaitījās prestižs un labi apmaksāts, darba apstākļi labi, bija stabilitāte. Daudzi man teica, ka man ir laba dzīve, ko gan es vēl gribot?” atceras Mihašs.

It kā netrūka nekā, tomēr Mihašam nācās bēgt no Baltkrievijas un arī ģimenes apvienošanās Latvijā nebija vienkārša, sieva ar bērniem riskēja, lai nokļūtu pie vīra.

Kāpēc iesaistījāties protesta kustībā pret Lukašenko? Baltkrievijā jums bija pietiekami laba un pārtikusi dzīve.

Politika mani ir interesējusi vienmēr, nekad neesmu bijis Lukašenko un viņa politikas piekritējs. Redzot, ka ļoti daudzi cilvēki nav apmierināti ar valsti notiekošo, nolēmu nestāvēt malā. Biju viens no aktīvākajiem Pružanu iedzīvotājiem. Nav tā, ka visiem vecākās paaudzes cilvēkiem patika un patīk Lukašenko un viņa režīms, bet daudzi domā, ka neko nepanāks, bet zaudēt gan var visu. Tādēļ labāk ir neko neredzēt, nekur nejaukties un vienkārši dzīvot, nepiedalīties protestos, skaļi nerunāt un nepaust savu attieksmi pret valsts politiku. Godīgi sakot, es pats sev jautāju, ko es gribu un kāpēc iesaistos protestos, jo neesmu romantiķis, sapratu, ka varu sagraut savu dzīvi, un tā arī notika. Tomēr nespēju klusēt. Joprojām uzskatu – ja protesta kustībā būtu iesaistījušies vairāk iedzīvotāju, cilvēki būtu gatavi kaut ko upurēt, mēs būtu varējuši panākt režīma maiņu. Daudzi domāja, ka režīms ir jāmaina, bet lai rikojas citi, viņi neriskēs un pagaidīs.

Redzēju, kā pieaug protesta kampaņa pret Lukašenko vēlēšanu kampaņu, kopā ar domubiedriem apbraukājām vairākas Baltkrievijas pilsētas, gan lielās, gan mazas. Bija redzams, ka pārmaiņas grib visur, bija milzīgas rindas, kad vācām parakstus, lai varētu

izvirzīt savus prezidenta amata kandidātus. Es redzēju, cik daudz cilvēku sapulcējās, kad Sergejs Tichanouskis, Svetlanas vīrs, kurš gribēja kandidēt uz prezidenta amatu, atbrauca uz kādu pilsētu. Cilvēki uzdeva jautājumus, viņiem bija priekšlikumi, ko un kā darīt, lai dzīve mainītos. Noslēgtajiem un klusējošajiem baltkrieviem tas bija neparasti, negaidīti. Pirmo reizi viņiem jautāja, ko viņi domā, to agrāk nedarīja nekad un nekur. Daudzus pat no mikroфона vairs nevarēja dabūt prom, lai dotu vārdu arī pārējiem. Jau gadus desmit visi redzēja, ka Lukašenko politika ir nonākusi strupceļā, tā nevar dzīvot. Lai kļūtu par prezidenta amata kandidātu, bija jāsavāc 100 tūkstoši parakstu. Kā zināt, Sergejam aizliedza kandidēt, viņu apcietināja, un viņš joprojām ir cietumā.

Sieva neiebilda, ka riskējat ar visu savu dzīvi?

Protams, Juļa uztraucās, pārdzivoja, bet viņa domā tāpat kā es un atbalsta mani. Piedalīties protestos – tā bija smaga izvēle mums abiem. Tomēr sieva paļāvās un palaujas uz mani.

Vai protesta akciju organizēšana un piedalīšanās tajos bija iemesls vajāšanām? Jūs taču nekandidējāt uz prezidenta amatu.

Jā, ar to pietika. Vēlēšanu laikā es jau biju aizturēts un man bija piespriests piecpadsmit diennakšu arests, kuru pēc tam vēl pagarināja. Mani aizturēja pēc tam, kad tika noraidīti divi prezidenta amata kandidāti – Babariko un Cipkalo, kuri savāca aptuveni divas un pat trīs reizes tūkstošu parakstu vairāk, nekā bija nepieciešams. Tika atrasts formāls iemesls, bet bija skaidrs, kas notiek, jo godīgā konkurencē Lukašenko nekad nebūtu uzvarējis un viņu pēc vēlēšanām nevarētu apstiprināt prezidenta amatā. Tādēļ jau laikus tika novākti konkurenti. Kļuva skaidrs, ka jāprotestē, jo vēlēšanās Lukašenko “uzzīmēs” tik daudz vēlēšanu biļetenus, cik viņam vajadzēs. Ja viņš var nerēķināties ar miljonu parakstu, ko saskaitot kopā, bija ieguvuši šie divi kandidāti, tad bija arī skaidrs, kā notiks vēlēšanas.

Kopā ar domubiedriem izgājām savas pilsētiņas laukumā protesta akcijā. Mūs, vairākus cilvēkus, aizturēja, nosēdēju apcietinājumā trīsdesmit dienas. Mani atbrīvoja tikai trīs dienas pēc vēlēšanām.

Pēcvēlēšanu laikā cilvēki pulcējās katru dienu, pieprasīja pārskatīt oficiālos vēlēšanu rezultātus, jo bija redzams, ka tās ir falsificētas, tika pieprasīts apturēt nežēlīgo protestētāju vajāšanu, ko veica milicija, drošības dienesti un specvienības. Vara pat negrasījās kaut ko mainīt. Arī vietējā milicija un vara neļāva pulcēties, sākās iebiedēšana. Sāka draudēt, ka ģimēnēm atņems bērnus – tagad Baltkrievijā ir tāda kārtība, ka vecākiem, kuri piedalās protestos vai saka kaut ko tādu, kas varai nepatīk, atņem bērnus. Mājās ierodas kaut kādas komisijas ar iemeslu, ka uztraucas par bērniem, viņu labklājību. Tiek pārbaudīts viss

dzīvoklis: skapji, ledusskapis, gultas, rotaļlietas. Tas ir formālais iemesls, bērnu dzīves apstākļiem patiesībā nav nozīmes, tā ir iebiedēšana, lai vecāki saprot, ka bērnus viņiem var atņemt, jo komisija var uzrakstīt, ka bērniem ir slikti dzīves apstākļi, ka par viņiem nerūpējas. Arī darba vietās brīdināja, ka var atlaist no darba. Mēs turpinājām protestus. Mums neļāva pulcēties laukumā, un tad mēs pulcējāmies autobusu pieturā – Pružanos šo pieturu nosaucām par pārmaiņu pieturu. Mūs bieži aizturēja, lai it kā noskaidrotu personību, vai pases nav viltotas, kaut gan viņi mūs pazina un mūsu pasu datus droši vien jau no galvas zināja.

Mihašs vāc parakstus, lai Svetlana Tichanouska varētu kandidēt Baltkrievijas prezidenta vēlēšanās

Man piedraudēja ar krimināllietu. Tad mani atlaida no darba. Sapratu, ka mans arests, krimināllietu un cietums uz vairākiem gadiem ir neizbēgams.

Nolēmāt bēgt uz Latviju...

No Baltkrievijas aizbraukt varēja tikai tad, ja bija dokumenti, kas apliecināja, ka brauc mācīties vai strādāt. Man tādu iespēju nebija, tādēļ sapratu, ka jābēg. Lēmums nebija viegls, jo Juļa jau gaidīja trešo bērniņu. Tas notika šovasar. Mana sieva bērniņā vasarās bija dzīvojusi Drujā, tēvs bija maksākrējis Daugavā, un Juļa atcerējās, ka tur Daugava nav tik dziļa un plata, tur upi varētu pārpeldēt. Nolēmu pārpeldēt Daugavu. Tas ir garš stāsts, kā gatavojos bēgšanai. No paziņām uzzināju vairāk par Baltkrievijas robežsardzi, kā tā strādā, kā notiek maiņas. Man sacīja, ka uz mani ūdenī nešaus, ar laivu pakaļ nedzīsies. Nopirku pleznas, saliku nelielu mugursomu un ar vilcienu, tad ar autobusu devos cauri visai Baltkrievijai. Uz upes krastu zagos ļoti piesardzīgi, pa krūmiem, pie upes bija gandrīz vai džungļi, nātres, sakrituši koku zari. Nogērbos, uzvilku pleznas, drēbes saliku somiņā un sāku peldēt. Upē tajā vietā bija salīnā, peldēju uz to. Baltkrievijas robežsargi mani nepamanīja. Tiku līdz salīnai, jau jutos drošībā, jo no Baltkrievijas puses mani vairs nevarēja redzēt. Sala bija pavisam mežonīga un aizaugusi, izlauzos cauri briksņiem un atkal peldēju,

nu jau uz Latvijas karstu. Izpeldēju Piedrujā, apģērbos un devos meklēt Latvijas robežsargus.

Mani pārsteidza Latvijas robežsargu izturēšanās. Viņi bija pieklājīgi, laipni, piedāvāja man karstu tēju. Viņi izturējās kā cilvēki! Baltkrievijā milicijas, VDK, valsts iestāžu darbiniekiem pat sejas vienmēr ir kā sastingušas, viņi darbojas kā roboti. Jūsu robežsargi bija cilvēki! Protams, ir zināmi likumi, kārtība un dokumenti, kas jānokārto. Bet viss notika ļoti pieklājīgi. Mani aizveda uz Daugavpili, pēc tan uz Rīgu, dzīvoju Muceniekos. Protams, bija karantīna, bija jākārtoti visi dokumenti, jāiet uz pārrunām, bet viss notika kā pie cilvēkiem.

ir vairākas istabas, mums ir latviešu draugi, kuri mūs sameklēja, jo grib palīdzēt un atbalstīt. Cilvēki ir laipni un pretimnākoši. Lielu palīdzību gribu pateikt Didzim, kuŗš mūs uzmeklēja, bērniem uzdāvināja rotaļlietas, pat divriteņus, aizveda mūsu ekskursijā uz Siguldu. Viņš ir mūsu ģimenes draugs un atbalsts.

Latvijā ir laba dzīve. Protams, jums ir neatrisināti jautājumi, problēmas. Bet jūs varat tās risināt, varat aizrādīt varai, prasīt atbildes un jūs tādēļ neliek cietumā un nenogalina. Saprotiet, jūs neesat mazas skrūvītes varas riteņos, kuŗām pat nav tiesību kaut ko teikt. Droši vien Latvijā pat grūti iedomāties, kā cilvēki dzīvo Baltkrievijā. Pie mums cilvēkiem nav nekādu tiesību. Man ir nācies dzirdēt pārmetumus, ka esmu pret Lukašenko, no tiem, kas dzīvo Latvijā, bet lielāko tiesu tie ir cilvēki, kuŗi runā krievu valodā, arī baltkrievi, kuri te dzīvo kopš padomju laika. Tie ir padomju cilvēki, kuŗi joprojām dzīvo savā pasaulē, ar padomju laika domašanu. Ir bijuši arī daži latvieši, kas saka, ka Baltkrievijā ir laba dzīve, bet viņi neko nezina un nesaprot, pat nenojauš, kas notiek. Vara rada smuku izkārti, lai no malas viss izskatītos jauki. Kaut vai vakcīnas, to Baltkrievijā trūkst, nav pat *Sputņika*, par kuru jums te sapņo tie padomju laika cilvēki. Baltkrievijā varu vispār neinteresē, vai cilvēki saslims un nomirs, kas ar viņiem notiks, pat ierobežojumi tagad tiek atcelti – lai jau inficējas un slimo. Kad varējam saņemt vakcīnas, abi ar sievu uzreiz aizgājām un vakcinējāmies. Jūs dzīvojat kā cilvēki.

Vai domājat par atgriešanos?

Mēs ļoti gribētu atgriezties mājās, bet pašlaik vēl neko nezīnām. Kamēr nekas nav mainījies, atgriezties nav iespējams, tādēļ šobrīd nākotnes plānu vēl nav. Mēs ceram uz lielāku un nopietnāku Eiropas atbalstu opozīcijai. Man šķiet, ka daudzas, arī Eiropas valstis, joprojām tā īsti nesaprot, kas notiek Baltkrievijā, jo nekad nav pieredzējušas to beztiesiskumu un ārpātu, kas valda Baltkrievijā. Ir sankcijas, bet to pieņemšana un ieviešana notiek lēni, un privātuzņēmēji joprojām tās var neievērot. Piemēram, mana bijuši darba vieta joprojām saņem no vairākām Eiropas valstīm iekārtas, detaļas un sastāvdaļas savai produkcijai, bez kuŗām šī ražošana nevarētu eksistēt. Baltkrievi ir izturīgi, prot izdzīvot! Ja kaut pusgadu būtu istas, nopietnas sankcijas pret Baltkrieviju, Lukašenko režīms sabruktu. Mēs izdzīvotu, viņš ar savu vergu komandu nenoturētos pie varas! Es ceru, ka mani bērni varēs dzīvot brīvā Baltkrievijā!

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL"

MAF
Mediju atbalsta fonds

Tagad dzīvojat Jūrmalā, patvēruma centra ierētās telpās, jo Muceniekos ir gandrīz tikai nelegālie irākiešu bēgļi, kas Latvijā iekļuva no Baltkrievijas. Vai esat pieraduši pie Latvijas dzīves?

Jā, pamazām pierodam. Mums

KAMENA
KAIDAKA

Dr. Roberts Rumba ir viens no pieciem jaunajiem Latvijas ārstiem, kas 2020. gadā saņēma Latvijas Medicīnas fonda (LMF) Zariņu studiju ceļojuma stipendiju. Vēl būdams students, Roberts Rumba ieguva arī Prof. Ilmāra Lazovska Medicīnas fonda stipendiju, ko piešķir Latviešu ārstu un zobārstu apvienība (LĀZA) vecāko kursu studentiem. Viņa vēlme augt profesionāli daudzkārt ir radusi atbalstu. Mērķu skaidrība, personības starojums un sirsnība – šie ir atslēgas vārdi, kāpēc “tam, kas lūdz, arī tiek dots”. Vēl pirms LMF stipendijas un sertifikāta asinsvadu ķirurģijā iegūšanas Dr. Roberts Rumba saņēma “Stradiņu Gada balvu 2018” nominācijā “Gada rezidents”. Saviem pagodinājumiem nu kolēģis var pievienot arī LMF stipendiāta vārdu. Stipendija 6000 USD apjomā pilnībā tika izmantota, lai stažētos Nīderlandē Groningenas Universitātes medicīnas centrā. Par to arī Dr. Roberta Rumbas pieredzes stāsts.

“Neskatoties uz šo sarežģīto un izaicinājumu pilno laiku, man bija lieliska iespēja pavadīt septiņas nedēļas, stažējoties Groningenas Universitātes Medicīnas centrā (UMCG). Ņemot vērā manu izvēlēto specialitāti – asinsvadu ķirurģiju, šī bija ideāla vieta, kur paplašināt manu redzesloku, jo UMCG ir lieliska asinsvadu ķirurgu komanda, kas veic lielu skaitu un ļoti sarežģītas, kā arī modernas (endovaskulāras) operācijas.

Nīderlandē es ieradās kārtējā Covid viļņa plaukumā, bet vakcinācija man ļāva bez problēmām turpināt stažēšanos. Organizējot un plānojot manu uzturēšanos un apmācību slimnīcā, es saņēmu lielu palīdzību no profesora Clark Zeebregts, kurš bija saskaņojis visu ar saviem kolēģiem paša prombūtnes laikā. Ķirurģijas nodaļa bija sarunājusī patiesi lielisku cilvēku, kuŗš mani sagaidīja – Dr. Anne-mieke Coester, vecāko asinsvadu ķirurģijas rezidenti – laipnu, kompetentu un ārkārtīgi pozitīvu asinsvadu ķirurģi. Lai nodrošinātu vieglu apmācības sākumu, visi darbinieki no cilvēkresursu un infekciju kontroles departamenta man ļoti palīdzēja ar saviem padomus. Jau no paša sākuma es sapratu, cik svarīga ir kafijas baudīšanas kultūra Nīderlandē vai vismaz UMCG. Tāpēc pirmais, ko es iemācījos, bija sākt dienu ar lielisku kafiju un sarunām pirms operācijas. Es tiku iepazīstināts ar visiem ķirurģijas klinikas darbiniekiem rīta maiņas nodošanas laikā un uzreiz jutos ļoti gaidīts UMCG. Kad visas formālības bija nokārtotas, saņēmu ārsta virsvalku ar slimnīcas iniciāļiem, piekļuves karti un biju gatavs sākt savu piedzīvojumu.

Daļa no manas apmācības notika invazīvās radioloģijas nodaļā, kur patiesi prasmīgu un kompetentu ārstu komanda (Dr. Gijs Bloemsmā, Dr. Matthijs Katers, Dr. Reinoud Bokkers un kolēģi)

Ar profesoru Žanu Polu De Vriess pie viņa ģimenes mājās netālā no Utrehtas

Mans atvadu pasākums ar picām un sarunām rezidentu telpā pirms došanās prom no Nīderlandes

parādīja un izskaidroja man endovaskulārās procedūras, deva padomus un ieteikumus. Mēs apspriedām gan teorētiskos, gan tehniskos jautājumus saistībā ar endovaskulārajām procedūrām, un es daudz ko pierakstīju apspriešanai ar kolēģiem savā darba vietā Paula Stradiņa Klīniskajā universitātes slimnīcā. Tāpēc šis laiks man bija ļoti noderīgs.

Lielākā daļa manas apmācības, protams, notika operāciju zālē, kur es sastapu smaidošu un viesmīlīgu medicīnas māsu, anesteziologu un atbalsta personāla komandu. Ņemot vērā UMCG specifiku, lielākā daļa gadījumu bija sarežģīti, tāpēc operācijas bija patiesi interesantas un saistošas. Es varēju piedalīties operācijās jau no paša sākuma, kas bija lieliski manai apmācībai.

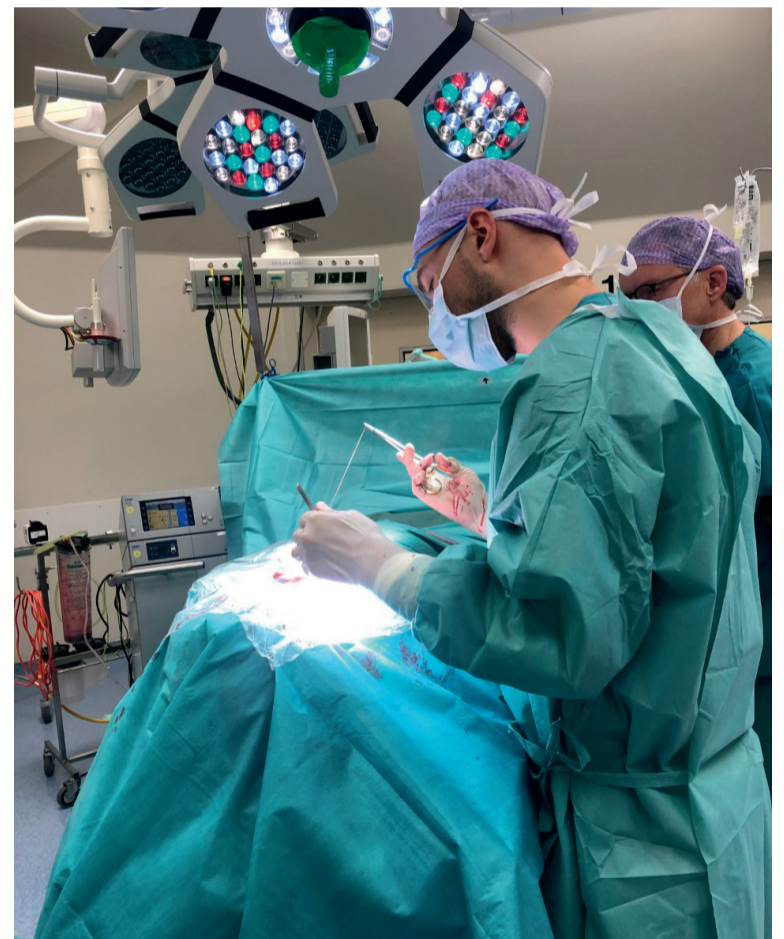
Es piedalījos vairākās hibrīdoperācijās, kuŗas joprojām netiek regulāri praktizētas centrā, kuŗā es strādāju, tāpēc tas noteikti bija ļoti interesanti un noderīgi. Es redzēju arī vairākas atvērtas aneurismas procedūras, aorto-mezentēriālo šuntēšanu, divus gadījumus ar asinsvadu protēžu infekcijām un daudz ko citu, tāpēc man tiešām paveicās, ka varēju redzēt tik plašu operāciju klāstu. Starp operāciju tehnikajiem aspektiem abos centros acimredzami ir vairāk līdzības nekā atšķirības, bet dažreiz ir patiešām interesanti iedziļināties niansēs un sīkumos, kur gan vērojamas atšķirības salīdzinājumā ar mūsu centru Latvijā. Es veicu daudz piezīmju un apspriedos ar vietējiem ķirurgiem par neskaitāmām tēmām, kas attiecas uz pacientu aprūpi, lēmumu

Pieredze Groningenas Universitātes Medicīnas centrā

pieņemšanu, perioperatīvo aprūpi, ķirurģiskām detaļām, pēcoperācijas novērošanu, veselības aprūpes organizēšanu un daudz ko citu.

UMCG ir īpaši labi zināms medicīnas centrs ar savu kompetenci un pieredzi endovaskulārajās aortas operācijās, tāpēc man dažu nedēļu laikā bija iespēja novērot daudzas EVAR, TEVAR, FEVAR un BEVAR procedūras. Es arī piedalījos endovaskulāro operāciju pirmsoperācijas plānošanas un izmēru izvēles sēdēs, kas ir īpaši svarīgi, lai nodrošinātu optimālu rezultātu. Neskatoties uz šo operāciju sarežģītību, UMCG speciālistu rokās procedūras bieži izskatījās gandrīz pārāk viegli veicamas,

izrādīja patiesu interesi par vietu, no kuras es nāku, un mani kā cilvēku. Tāpēc es vēlos pateikties Dr. Ben Saleem, Dr. Wim Drouven, Dr. Martijn Dijkstra, Dr. Maarten van der Laan un Dr. Ignace Tielliu par viņu laiku un enerģiju, izpratni un laipnību, ar kuru es tiku uzņemts. Un ķirurģijas nodaļas vadītājs prof. Jean-Paul de Vries un viņa jaukā sieva uzaicināja mani uz vakariņām viņu mājās. Tas noteikti bija viens no spilgtākajiem notikumiem visā manā ceļojumā, pavadīt laiku kopā ar tik lieliskiem un viesmīlīgiem cilvēkiem. Cerams, kādu dienu es varēšu viņiem atļūdzināt par man veltīto viesmīlību un uzņemt viņus savās mājās.

Darbs operāciju zālē, šujot pacienta brūci. Kā parasti pieņemts, anesteziologs domā “vai vēl ilgi?”

kas liecina par lielu pieredzi, precīzu plānošanu un izpildi. Redzēt procedūras un šo operāciju laikā diskutēt ar ķirurgiem, radiologiem, anesteziologiem un neurofiziologiem bija patiesi aizraujoši. Papildus visam iepriekš minētajam man bija atļauts piedalīties arī aknu transplantācijā. Bija diezgan iespaidīgi redzēt, kā aknu transplantācija tiek veikta liela apjoma transplantācijas centrā ar milzīgu pieredzi, minimālu asins zudumu, bez sarežģījumiem un ar pārsteidzoši labu atveseļošanu.

Papildus ķirurģiskajai apmācībai es piedzīvoju arī teju neticamu viesmīlības līmeni no Nīderlandes iedzīvotājiem. Vietējie ķirurgi uzaicināja mani pavadīt laiku kopā ar viņiem pēc darba, sākot no ēšanas un socializēšanās pasākumiem krogā līdz riteņbraukšanai, tenisa spēlēšanai (pateicoties Steven J.G. Leeuwerke) un braucienam ar laivu Amsterdamā (pateicoties Wouter aan de Stegge un Ilona). Vietējie tiešām

Es devos prom no Nīderlandes ar tām labākajām atmiņām, un kādu dienu es noteikti atgriezīšos. Līdz nākamajai reizei!”

Dr. Roberts Rumba, asinsvadu ķirurgs, LMF stipendiāts

UZZINĀI

Latvijas Medicīnas Fonds ir dibināts 1990. gadā ASV kā privāta bezpeļņas organizācija ar mērķi atbalstīt veselības aprūpi Latvijā. Fonds vēsturiski ir saistīts ar Latviešu ārstu un zobārstu apvienību.

LMF valdes priekšsēdētājs ir Valdis Zatlers. LMF valdē ir Bertrams Zariņš, Kristaps Zariņš, Justs Karlsons, Aleksandrs Kalniņš, Jānis Tupesis un fonda atbalstītāja Normana Naita dēli – Skots un Roberts Naitis. LMF vadītājs Latvijā ir Dainis Krieviņš.

Plašāka informācija par Latvijas Medicīnas Fondu (LMF) latvianmedicalfoundation.org

Papildus informācija par stipendijām arī Latviešu ārstu un zobārstu apvienības (LĀZA) mājaslapā www.lazariga.lv

TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

ANŠLAVS EGLĪTIS

Vēl brīvvalsts laikos, kādā kritiķā, kuŗas autoru vairs nespēja atcerēties, es tiku nosaukts par raksturīgu "redzes tipu". Daži mūzikāli dzejnieki bija apzīmēti par "dzirdes tipiem", bet Aleksandram Čakam piedēvētas "ožas tipa" pazīmes, jo viņš savās dzejās pieminēja visādas smaržas. Liekas, ka kritiķim būs bijusi taisnība, jo, domājot par savu dzīvi, es tiešām saredzu to atsevišķās gleznās – ģimētnēs.

Manai bērnības dienu ģimētnē derētu kantains ielogs no zila samta, kas pārklāts ar spožas misiņa stieples ornamentu. Tādi logati bija modē pirms pus gadsimtena un kāds pūris stāvēja arī uz manas mātes kumodes. Ovālajā lodziņā es redzu sevi stāvam rātņi gar sāniem nolaistām rokām. Mugurā man pelēkzila matrožu, kājās tādas pašas krāsas īsas biksītes un garas zeķes, kas pastāvīgi taisās nobrukt un tāpēc šādā jārparauj uz augšu. Galvā man apaļa matroža cepure ar divām garām, galos iešķeltām, melnām lentēm, kas skaisti plīvo pa gaisu, tiklīdz es kādu soli paskrienos. Uz muguras man ir "raņica", kantaina skolēna soma, kuŗā stāv grāmatas, burtnīcas un tāfele, uz kuŗas var rakstīt ar grifeli. Tāfelei auklā piesiets sūceklis, kas atstāts karājamiem ārpus raņicas, lai nemaitā grāmatas. Ātri soļojot, sūceklis sparīgi svaidījās augšup un lejup. Toreiz biju pirmās sagatavošanas klases skolēns un neko vēl nezinaju no viltus un ļaunuma. Pirmais pasaules karš vēl nebija izcēlies un pasaule man šķita stabila un paliekama, taisnīgos likumus iekalta. Vienīgās raizes man bija nenokavēt skolu. Man likās, ka cilvēks nevar piedzīvot nekā briesmīgāka un apkaunojošāka, kā ierasties klasē dažas minūtes par veltu. Reiz, kaut kādu liktenīgu apstākļu dēļ, es nebiju laikā piecelts, iznācu no mājām par veltu un, briesmīgas nelaimes sajūtas pārņemts, skrēju visu lielo gabalu no Stabu ielas līdz Jaunās Ģertrūdes baznīcas laukumam, kur koka namelī, aiz augstas pelēku dēļu sētas, atradās mana skola. Es iegriļojos klasē sviedriem pārplūdis, satvēcis sarkans un tik aizsīdies, ka nespēju izvest ne labrīta.

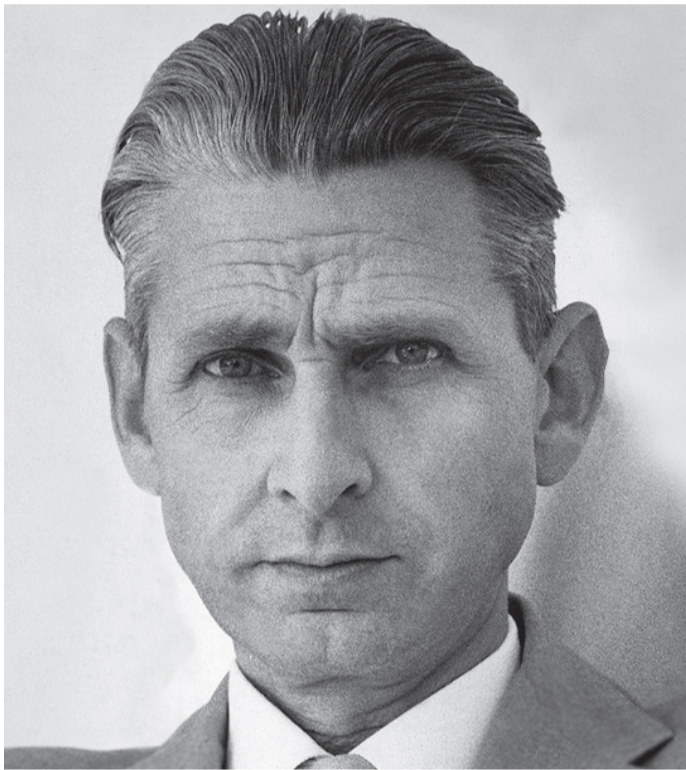
Otrai ģimētnē būtu piemērots ielogs no šauras, nekrāsotas koka līstītes, jo pēckāra gados Latvijā valdīja liela nabadzība. Par pamatu ģimētnē varētu ņemt sen nozaudētu uzņēmumu, kas, nezinu kāpēc, man iespiedies atmiņā: es stāvu uz Valdemāra ielas tilta pār kanāli – starp 2. pilsētas vidusskolu un Nacionālo teātri. Ir pelēka rudens diena. Man mugurā "frenčis" no ļoti sliktas pelēkzaļas aizsarga krāsas vadmalas. Frenčim ir četras, uzšūtas aizpogājamas, milzu kabatas un svārkī aizākēti ciet līdz pat kaklam, tā kā nav vajadzīga ne apkaklīte, ne kakla saite. Bikses ir neizdekušās "galifē" – pārāk platas un pārāk īsas, jo beidzas turpat zem ceļa. Kāju stilbi man nofīti ar zaļām karavīru "bindēm". Šādas bindes

Pirmajā pasaules karā lietoja angļu un franču armijā. Visi Rīgas zēni nicināja krievus un vāciešus, kas nupat kā bija sakauti un patriekti valsts atbrīvošanas karā un katrs skolēns, kas sevi kaut drusku cienīja, valkāja bindes. Man ar tām bija pastāvīgs negals. Nereti tās pēkšņi un bez brīdinājuma nobruka, vēl biežāk tinumus slepeni pašķīrās plaisas, atklādams pliku miesu. Es nevarēju saprast, kāpēc citiem bindes tik glīti pieklāvās kājai, neatspurājās un nekad neatrisa. Tikai vēlāk, kad šim kājāvam pienāca laiks iziet no modes, es uztvēru "triku", ka notinot kāju, binde šādā jārparmet otrādi, tikai tad tā pieklāvās cieši un turējās stingri. Bet arī ar aplami notītām kājām es stāvēju uz tilta kā daudz-piedzīvojis vidusskolnieks. Es biju ātrbriedis, jau pulka grāmatu salasījis un arī diezgan uzmanīgi skatījis apkārt. Es nepavisam vairs neticēju stabilai pasaulei un taisnīgiem likumiem un zināju, ka cilvēks var droši paļauties tikai uz paša spēkiem un paša briedumu. Es biju izmētājies pa tumsonīgo Krievzemi, pieredzējis pūļa bezdibēnīgo stulbumu un kūdītāju aklo ļaunumu. Biju redzējis pārkārtos šūpojamies cietumu pagalmos, kaujā kritušos, sasalušos un sakrautus zārdā kā malku, biju redzējis, ka apcietinātais, ko veda gar mūsu skolu, pēkšņi atgrūda savus komunistu sargus, ielēca krūmos un aizbēga. Alūksnē piedzīvoju kā vienas garas ziemas laikā astoņas reizes apmainījās valdības, kas visas mētājās ar melīgiem saukļiem un nikni izrēķinājās ar saviem pretiniekiem. Bet visus šos mošķus latviešu karavīri bija izmēzuši no mūsu zemes! Ja es kādreiz esmu ar kaut ko lepojies un kaut kam ticējis, tad toreiz es biju lepns uz savu latvietību un ticēju brīvvalsts augošanai varenībai un nevienam mirkli man nenāca prātā šaubas, ka dzīve vai pasaule varētu būt bezjēdzīga.

Trešajam portretam derētu šaurs, bet pilsoniski rūpīgi nozēlēt ielogs. Tajā es gleznotu sevi līdz kaklam iebāztu maisā. Galvā man adīta vilnas mice. Uz krūtīm atvērta grāmata, bet es to nelasu. Kaut gan es valkāju divus pārpus adītu cimdu, pirksti grāmatu turot drīz vien sāk saltun ik pa brīdim es ievēlku rokas maisā un sildu pirkstus padusēs. Es izskatos nopietns un domīgs. Tiešām, augas dienas guļot maisā uz apsnigušas terases laika pārdomām netrūka. Es niku Šveices sanatorijā un prātoju, cik ilgi vēl man lemts kavēties raibajā pasaulē? Arī tad ja man laimētos, priekšā stāvēja garī veseļošanās gadi, kas man būs jāvada kā vāriņam, kopjamam invalidam. Cik grūti bija radināties pie šādām domām, ja cilvēkam tikai divdesmit gadu! – Diena sliecas uz vakaru. Visi citi slimnieki jau sen bija pametuši guļammaisus un terasi. Lejā, salonā skanēja valodas, smieklī un mūzika. Tur ņēmās jaunie dzīves dedzinātāji, jo pasaulē nav gribīgāku priekotāju kā plaušu slimnieki. Tie visi bija turīgi ļau-

dis – vācieši, italieši, francūži, dienvidamerikāņi. Dažas jaunavas man likās pārlieku pievilcīgas. Šie ļaudis izturējās pret mani biedriski, jo plaušu slimnieki veido īpašu slēgtu sabiedrību, slepenu klubu, kas turas kopā gandrīz kā ģimēne. Patiesībā, es pats no viņiem sāku vairīties. Cik ilgi vien tos pazinu, nevienam no šī priecīgā bara veselība nebija ne par mazāko nieku labojusies; visi lēnām un neatturami slidēja lejup. Ja es vēlējos glābties, tad dzīves veidu vajadzēja pilnīgi mainīt un vislabāk – braukt mājās. Man patika

nātas ielogošanas māksla toreiz Latvijā sīta augstu vilni. Pašģimētnē esmu sev spēcīgi glaimojis atēlojis sevi daudz vīrišķīgāku glītāku nekā patiesībā, un mana poza ir lepna un valdonīga kā kādam renesanses kondotjēram. Es valkāju indīgi dzeltenu, ārzemēs pirktu lietusmēteli ar briesmīgi platiem pleciem un braši uzsistu apkakli. Rokās man padārgi, gaišdzeltēni cūkādas cimdi, ap kaklu tumšzila zīda kaklauts, ar "nierīšu" rakstu. Sejā – lieliska pašapziņa. Man jau bija diezgan labi veicies. Es biju pārvarējis savu slimību,

Šveicē. Dzīve sanatorijā tik ļoti atšķīrās no visa tā, ko biju redzējis līdz šim, ka vēl pēc gaŗiem mēnešiem likās, ka es sapņoju. Ne tikai ļaudis, visa apkārtnē likās teiksmaina. Tikai drusku paslējis galvu, es varēju lūkoties pāri terases margām fantastiskā Alpu ainavā. Tieši pretim pāri Ronas ielejai majestātisks un simetrisks slējās DĒntDi Midi, viņu apņēma daudzas lepnas, izrobotas, sniegainas grēdas un pāri tām, pie paša apvāršņa, tālajā Francijā, mirdzēja baltais, leģendām apvītais Monblāna kupols. Varbūt tāpēc, ka toreiz es nevarēju kalnos kāpt, tikai skatīties, tie vēlāk visu mūžu mani pievilkuši un vilinājuši ar grūti atvairāmu spēku.

Ceturtais pašportrets ir solīdi gleznots ar labākajām Vindzora un Ņutona eļļas krāsām, jo tajos laikos es sliktas vai tikai vidējas krāsas nelietoju. Biju darinājis veselu seriju ģimētnu: savus draugus Ēriku Adamsonu, Jāni Veseli, teātra kritiķi Kārli Strautu, jauno dzejnieku Johansonu, un beidzot uzgleznoju arī savu pašportretu. Šis gleznas attēls ar šādiem tādiem aplinkus ceļiem nonācis manās rokās un guļ manā priekšā uz galda. Pašģimētnē bija ievietota platā, laba Rīgas meistara logatā, kas nebija vis kaut kā nobronzēts, bet mākslīgi zeltīts ar metalla lapiņām un jo rūpīgi patinēts ar gaišiem pārkrāsojumiem. Izsmalci-

par spiti visām kļūmēm, izlauzies cauri Latvijas Mākslas akadēmijai, publicējis pirmo romānu, iekļuvis laikraksta *Jaunākās Ziņas* privilēģētajā algoto "rakstnieku" pulciņā, bieži ceļoju pa ārzemēm, rakstīdams korespondences. Toreiz es jutos ļoti gudrs. Vajadzēja tikai man pavaicāt un es tūlīt varēju pateikt kā un ne citādi ir pareizi jāraksta un jāglezno. Es varēju dot padomus arī vēl daudzās citās gluži pasaulīgās lietās. Savā pārģalvībā es gāju tik tālu, ka paslēpies aiz Leona Kadiķa vārda, rakstīju *Jaunākās Ziņas* gaŗus rakstus par modernā kara stratēģiju uz zemes, jūras un gaisā... Vēlākie gadi iesita manā "gudrība" dažu labu robu, un ja tagad man kāds vaicā pēc drošiem un pastāvīgiem likumiem, kā darināt mākslu, tad man godīgi jāatzīstas, ka tādu nepārkāpjamu likumu es vairs nezinu. Bet toreiz – tie bija mani jaukākie gadi, kas pagaisa līdz ar brīvvalsts spožumu.

Piektajai ģimētnē vislabāk pierētos ielogs, bet apdedzis, apgļojies "pasportū". Es biju atkal reiz cilvēks citā vidē. Sagumis salicis es stāvēju uz sabumbotās Ūlanda ielas Berlīnē, citu, klusu, drūmu cilvēku barā un noraudzījies kā sprakšķēdams un rūkdams dega stalts nams, kuŗa ceturtajā stāvā atradās mūsu mitekļis un visa mantība, kas bija paņēmusies līdz no Latvijas. Kā ugunīga kaskāde

nama pieci stāvi izbuka cauri nokvēpušajam mūra graustam, apšķiežot pūli ar dzirksteļu mākonī, no kuŗa neviens nevairījās. Man kājās bija novalkāti, apdriskāti stulmeņi, mugurā ziemasmētēlis ar apsvilušu apkakli, jo bija iznācis kādu gabalu skriet caur liesmām. Rokā es turēju prāvu papes ceļasomu, uz kuŗu daudzstāvētāji noraudzījās ar skaudību. Bet somā nebija nekā vairāk, kā vienīgi vācu-angļu vārdnīca un viena "rīsa" – pieci simti lapu balta rakstāmpapīra. Savādā kārtā es nejutos nedz sevišķi nabags, nedz satriekts vai izmisījis. Es zināju, ka Veronika redzēta sveika un vesela tuvējā salasišanās un palīdzības punktā. Mūsu satikšanās bija tikai laika jautājums un visdrīzāk mēs varējām sastapties kaut kur tepat uz ielas. Vērojot iznīcību visapkārt, skatoties, kā no sagrautajiem pagrabiem nes laukā nogalinātos, bija skaidrs, ka esam tikuši brīnumlaimīgi cauri. Visu laiku mēs nevarējām izlemt, kad pēdīgi braukt no Berlīnes projām, un tagad šī lieta bija atrisinājusies pati no sevis. Brauciens uz dienvidrietumiem, tuvāk kalniem un Šveices robežai, bez mantām un saņiem bija paredzams ērts. Nākotne patiesībā māja diezgan cerīga.

Mūsu dienās gleznu ielogi pamazām iziet no modes. Ap abstraktajiem gleznojumiem tos bieži vien neliek vairs nemaz. Arī savu pēdējo pašportretu varu mierīgi atstāt bez rāmja. Apkārtnē ir labākais ielogs. – Zem liesa citronkociņa es zvilnu uz saliekamas alumīnija un plastikas lāviņas. Mati man kļuvuši jau diezgan pabalīti. Prātīgi ļaudis sāk krāsot matus jau pie laika, es esmu nokavējies; visi draugi un paziņas tūdaļ ievērotu un nosminētu, ja es ierastos kādā sarīkojumā ar tumšu kastaņu krāsas cirtām. – nav nozīmes sīkāk aprakstīt manu izskatu. Ar gadiem cilvēks kļūst arvien neinteresantāks. – Citronkociņš ir paša dēstīts, bet pavirši kopts, nes augļus tikai mēreni. Arī divas manas palmas nav nekādas labās audzējas. Vienīgi ātraudži eukalipti, kuŗus sastādīju gar kaimiņa robežu, uzšāvušies jau labu sešdesmit pēdu augstumā un kaimiņš man jau vairākkārt aizrādījis, ka vētras laikā tie nopietni apdraud viņa namu. Pāri kaimiņa treknajiem banānu un avokado kokiem, pāri firziķu dārzam, jūdži pusotras lejup, aiz pilsētiņas blāvo Klusais okeans. Es esmu pieradis pie šīs ainavas un parasti to nemaz neredzu, bet reizēm man gadās it kā atmosties no sapņa, kā, piemēram, patlaban. Es atceros, ka ir tieši pirmais janvāris, ziemas vidus; es paskatos uz savām basajām, sandalēs ietajām kājām, uz kalna nogāzi, kas apaudzēta ar sātām ģerānijām, kuŗām patiesībā vieta ir puķupodos, siltā istabā un piepeši visa apkārtnē man liekas ērmīgi sveša un neticama un es brīnos par dzīves divainībām, kas mani, kārtīgu ziemeļnieku un ridznieku atspēlējušas pašā pasaules malā. Kalifornijā!

Jauna stipendija Vītolu fondā

Nodibināta Daugavas Vanagu Adelaides nodaļas biedres Genovefas Janmejias 100 gadu jubilejas dāvanu stipendija

DĀVIDS RUBENS

Septembrī Daugavas Vanagu namā Adelaidē (Austrālijā) norisinājās svinības, kas iedvesmo ne tikai ar jubilejas nozīmību, bet arī ar siltumu un labestību, kas tajās valdīja. Saņemot dāvanas, gaviļņiece vēlējusies, lai svētku sajūta sasniedz arī kādu talantu Latvijā un nolēma dibināt Genovefas Janmejias 100 gadu jubilejas stipendiju.

1921. gads bija Latvijas brīvības pavasaris. Dibinot valsti, tikai sapņojām par mūsu pilnīgu neatkarību, bet jau trīs gadus vēlāk, Brīvības cīņām Latgalē vainagojoties ar uzvaru, ar lepnumu sirdi varējām droši teikt – Latvijai būt! Tik skaistā, lai arī darba pilnā laikā jaunākās māsas šūpuli blakus Latvijas gultiņai lika laimīgie vecāki no Naurēnu pagasta Latgalē, jo 25. septembrī pasaulē bija nākusi brīnišķīga meitenīte vārdā Genovefa, kā vēlāk tuvie viņu mīļi sauks – Geņa.

Vai toreiz kāds varēja iedomāties, ka simt gadu laikā Latvija te zaudēs, te atkal atgūs savu brīvību un vai toreiz Geņa varēja iedomāties, ka pēc simt gadiem, baltā limuzīnā ierodoties, viņa svinēs savu dzimšanas dienu Austrālijā? Katra dzīve ir pa daļai pasaka, pa daļai teika un, ko tur liegties, arī lielāka vai mazāka traģēdija, bet cik skaists ir tas stāsts, kas mūs aizkustina, iepriecina un uzrunā jau no pirmā

Genovefa Janmeija

izlasītā vārda, cik skaists tas mūžs, kas dzīvots ne tikai sev, bet citiem.

1944.gadā Geņa ar māsu Leontīni un mammu Viktoriju lauku ratos devās bēgļu gaitās, uz jaunās sievietes pleciem jau bija nosēdusies likteņa smagā

nasta, bet tas neļāva atņemt prieku. 1949. gadā ar kuģi "Wooster Victory" Geņa ieradās Austrālijā, bet jau pēc diviem gadiem salaulājās ar uzņēmēju Kārli Janmeiju, jaunā ģimene tika aplaimota ar trīs bērniem: Laimu, Māru un Juri. Šodien

Geņa ir vecmāmiņa jau sešiem mazbērniem un septiņiem mazmazbērniem!

Geņa ir Daugavas Vanagu Adelaides nodaļa biedre, aktīvi iesaistījusies trimdas latviešu sabiedriskajā dzīvē un labprāt dalījusies ar saviem talantiem. Geņa ir dziedājusi koros un dažādos ansambļos. 20. gs. septiņdesmitos un astoņdesmitos Geņa bija soliste DV dziesmu ansambli "Jautrie Vecīši". Savā dzimšanas dienā Geņa solo dziedāja ticības apliecinājumu "Par katru stundu Dievam pateicos", atzīstot, ka šis vārsmas bijušas viņas dzīves vadmotīvs un balsts. Tāpat Geņa ir varena rokdarbniece un saimniece, kas ar saviem kulinārajiem meistarsītkiem laipni dalās.

Savām lielajām svinībām Geņa ar mazmeitām bija uzcepusi trīs tortes. Vītolu fonds saka vislielāko paldies par kūkas gabaliņu, kas sasniedzis Latviju stipendijas veidā, kas vēlēta Latvijas

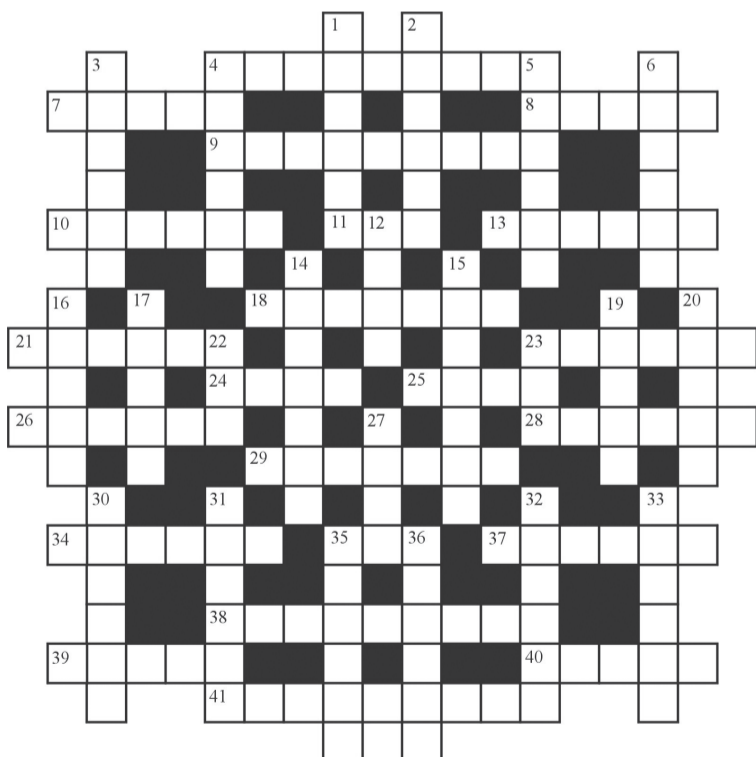
Mūzikas akadēmijas vokālas studiju programmas studentam/studentei no Latgales.

Svētkos Genovefa saņēma daudz apsveikumu – gan no Lielbritānijas karalienes un Latvijas prezidenta, gan tuvajiem un mīļajiem draugiem un radiem. Lielajam sveicēju pulkam pievienojas arī vēl kāds vārds neizteiks paldies no topošā studenta, kas ar lepnumu sirdī nesīs Genovefas Janmejias 100 gadu jubilejas stipendiāta vārdu, tas būs ne tikai būtisks atbalsts studiju procesā, bet arī lielisks atgādinājums, ka labsirdībai nav robežu, mīlestībai vecuma un dziesmai – beigu!

Mīļš paldies Genovefai Janmejijai par stipendijas dibināšanu un visiem radiem, draugiem, paziņām, kas, sveicot jubilāri, vienlaikus ziedojuši stipendijai! Paldies Daugavas Vanagu Adelaides nodaļai par rūpēm un atbalstu!

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Līmeniski. 4. Optiska ierīce. 7. Izzūstošas upes Austrālijā. 8. Daugavas pieteka. 9. Priekšmeti – monarha varas simboli. 10. Plāns neraudzētas miklas sausīņš. 11. Vara naudas vienība Senajā Romā. 13. Reaktīvs pret-tanku ierocis. 18. Apdzīvota vieta Valmieras novadā. 21. Melņbumbieris. 23. Elements daiļslidošanā. 24. Franču gleznotājs (1834-1917). 25. Parazītiski kukaiņi. 26. Kontinents. 28.

Ložņājošs krustziežu dzimtas krāšņumaugs. 29. Apdzīvota vieta Saldus novadā. 34. Tenkas. 35. Amazones pieteka. 37. Dzēriens no raudzēta ķēves piena. 38. Stūrgalvīga. 39. Sens gaismeklis. 40. Sievietes vārds (aug.). 41. Vidusskolas beigšana.

Stateniski. 1. Valsts galvaspilsēta Eiropā. 2. Ierobežots daudzums. 3. Divmastu buru kuģi. 4. Ūdenssporta centrs netālu no Tallinas. 5. Administratīvi terri-

toriālas iedalījuma vienības Islandē. 6. Spānijas diktators (1892-1975). 12. Ganas naudas vienības. 14. Piļu dzimtas putns. 15. Lielupes pieteka. 16. Ugunsdrošs metāla skapis vērtlietu glabāšanai. 17. Grezns celtnes. 19. Apdzīvota vieta Ludzas novadā. 20. Izmeklēta sabiedrība. 22. Svinīgs dzejolis par godu kādai personai. 23. Treniņciņa boksā, paukošanā. 27. Sermuļu dzimtas dzīvnieks. 30. Auduma krāsošanas paņēmieni. 31. Pilsēta Spānijas dienvidrietumos. 32. Apdzīvota vieta Dienvidkurzemes novadā. 33. Viena no reliģijām. 35. F. Dostojevska romāns. 36. Franču fiziķis (1775-1836).

Krustvārdu miklas (Nr. 42) atrisinājums

Līmeniski. 3. Talants. 8. Kulons. 10. Lesoto. 12. Sieks. 14. Bakara. 15. Atmata. 16. Astarte. 19. Lietus. 21. Galops. 22. Sekas. 23. Store. 29. Bēkons. 30. Esteri. 31. Polisas. 32. Espada. 34. Patoss. 35. Italo. 37. Knašas. 38. Kadisa. 39. Straupe.

Stateniski. 1. Marss. 2. Stils. 4. Kurante. 5. "Nora". 6. Usma. 7. Stimuls. 9. Ķekava. 11. Tācis. 13. Steps. 17. "Salambo". 18. Taktika. 20. Sters. 21. Garne. 24. Pērse. 25. Lozanna. 26. Sairas. 27. Statuss. 28. Brass. 33. Auša. 34. Pēda. 35. Iseta. 36. Okapi.

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs - uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:

AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas www.liktenarzs.lv

MĀRIS
BRANCIS

Pēc grandiozās Alekseja Nau-mova ainavu izstādes (tik iespai-dīga un pasaules elpu apgarota mākslas darbu skate līdz šim te nebija sarīkota) kopš 1. oktobra uz diviem mēnešiem Jelgavas Svētās Trīsvienības baznīcas tor-nī izvietojusies pavisam cita vei-da glezniecība, ko pārstāv Anita Jansone-Zirnīte. Tajā sīzētiskais vēstījums nav būtisks, uzsvars likts uz pašu eļļas glezniecību un tās specifiskajiem līdzekļiem –

Ūdens pie krasta

uz krāsu tonālo risinājumu, kas nāk no latviešu glezniecības tra-dīcijām un ko iedibinājis akadē-miķis Vilhelms Purvītis, un uz virsmas faktūrām.

Še gan jālabo neliela neprecī-zitāte. Varētu likties, ka izstādes “Burtņieku viļņi” darbi ir ab-strakti, ja jau nav sīzeta. Tā nu gluži nav. Pirmsākums lielākajai daļai darbu ir latvju ornamenti – jumis, Māras zīme, sietiņš un citi. Tas saplūst ar ainavu, kas lielākoties noskatīta Burtņieku ezera apkārtnē, kurā gleznotājas vecvecāku 20. gadsimtā celtajos “Viļņos” dzīvo autore. Tātad iz-stādes nosaukums ir iznācis visai metaforisks – katrs to uztvers savādāk: vieniem tā būs zināma spēle ar latvju rakstu zīmēm, ci-tiem atklāsies, ka šie ornamenti atrodami dabā, atliek tikai skatīties un ieraudzīt, vēl citiem tas būs vienas dzimtas stāsts, un vēl kādi citi skatītāji gleznās

Latviskā glezniecība mainīgajā pasaulē

Anita Jansone-Zirnīte izstādes atklāšanā

MATISS KUKAINIS ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
• 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU ĻUDINĀJUMS:
• NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tāl. (redakcija) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju

varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-internet>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privāto sludinājumu** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības *Laiks-BL* kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

izlasis cilvēka un visas Latvijas likteņus, kas vizuāli izteikti gleznieciskā valodā.

Izstāde ir ļoti intīma un latviska. Darbu izsmalcinātais tonālais risinājums mainās no apgaismojuma, arī no tā, ka faktūru spēcīgie raksti un kustības veicina krāsu toņu maiņu, kad tiem uzspīd kāds gaismas stars. Protams, gleznu iedarbība uz skatītāju atkarīga no viņa tā brīža emocionālā stāvokļa. Darbi ir ārkārtīgi jūtīgi, uzsverot katra mirkļa vienreizību un neatkārtojamību. Te vienlaikus atklājas kā pasaules stabilitāte, tā arī tās trauslums.

Un vēl kāda dimensija šajā Anitas Jansones-Zirnītes gleznu skatē. Daudziem darbiem māksliniece par rāmi izmantojusi savu laiku nokalpojušos vecvecāku šķūņa dēļus. Tie izceļas ar laika patīnu un ir tik gleznieciski, it kā būtu tiši pieskaņojušies viņas darbu tonālajam risinājumam, virsmas grodumam. Rāmju dēļiem ir atstāts to dabiskā laika korozija, tajos parādās zaru izciļņi, gaļu gredzenu raksti, vienīgi iekšējā mala ir apdarināta, lai izskatītos glīti. Šie savdabīgie rāmji padziļina mākslinieces vēstījumu. Šādā veidā Anita Jansone-Zirnīte samēro pagātnei ar mūsdienām, uzsverot, ka viss mainās, ka viss ir relatīvs un ka pagātne ir saķēdēta ar šodien. Nekas neapstājas. Laika ritējumu neapstājas.

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

Jaunākā informācija sociālajos tīklos:

www.facebook.com/brivalatvija

www.twitter.com/briva_latvija

Mājaslapa: **www.brivalatvija.lv**

SPORTS

SPORTS

STARPTAUTISKĀS ŠACHA FEDERĀCIJAS (FIDE) GRAND SWISS TURNĪRI

norisinājās kultūrtelpā "Hanzas perons". Paralleli tika aizvadīti divi turnīri – *Open* sacensības un sieviešu turnīrs, kuŗos kopumā piedalījās 158 šachisti no 42 valstīm. Latviju pārstāvēja pieci spēlētāji – Artūrs Neikšāns, Ņikita Meškovs, Normunds Miezijs, Laura Rogule un Madara Golsta.

Sajūtas ir lieliskas, tas bija ļoti garš turnīrs. Šachs priekš manis ir spēle, kuŗu es nekad nepamētišu. Šachs ir ļoti jauka spēle," pēc spēles intervijā teica Franciju pārstāvošais **Alireza Firoudža** (*attēlā*),

kuŗam pietika ar neizšķirtu pēdējā partijā, lai nodrošinātu uzvaru Rīgā notiekošajā *FIDE Chess.com Grand Swiss* turnīrā – 8 punkti 11 kārtās. Līdz ar uzvaru Francijas lielmeistars ir kvalificējies 2022. gadā plānotajā kandidātu turnīrā, kuŗa uzvarētājs tiksies ar pasaules šacha čempionu mačā par planētas stiprākā šachista titulu. Kā otrs spēlētājs kandidātu turnīram kvalificējās šī brīža pasaules vicečempions Fabiano Karuana no ASV.

No Latvijas pārstāvjiem labāko rezultātu sasniegta Artūrs Neikšāns un Ņikita Meškovs – pa 4 punktiem (no 11) un attiecīgi 92. un 103. vieta. Normunds Miezijs ar 3,5 punktiem ierindojās 104. vietā.

Dāmu turnīrā uzvarēja ķīniete **Lei Tingjie** – 9 punkti (no 11). Laura Rogule ierindojās 34. (5 p.) un Madara Golsta – 48. vietā (2,5 p.).

MELBĀRDIS OFICIĀLI PAZIŅOJA PAR KARJĒRAS BEIGĀM

Olimpiskais čempions bobsleja Oskars Melbārdis nolēmis oficiāli likt punktu savai karjerai. Melbārdis to paziņoja 27. oktobrī sociālajā vietnē *Instagram*.

Melbārdis šogad otro reizi atsvaidzināja muguras traumu, kā dēļ viņam bija nepieciešama operācija. Jau vasarā tika prognozēts, ka rehabilitācijas process viņam liegs piedalīties 2022. gada Pekinas Olimpiskajās spēlēs.

33 gadus vecais Melbārdis ir 2014. gada olimpisko spēļu čempions četrinieku sacensībās, kā arī izcīnījis bronzas godalgas 2014. un 2018. gada Olimpiāžu divnieku sacensībās. Melbārdis ir arī 2016. gada pasaules čempions četrinieku sacensībās. 2014./2015. gada sezonā viņš uzvarēja Pasaules kausa kopvērtējumā divnieku

un četrinieku sacensībās, kā arī kopējā ieskaitē, kur bija pirmais arī 2012./2013. gada sezonā. Pasaules kausa izcīnā viņš uzvarējis 14 sacensībās, 12 četrinieku konkurencē un divās divnieku sacensībās. Savas pēdējās sacensības Melbārdis aizvadīja šī gada februārī, kad pasaules čempionātā izcīnīja astoto vietu četrinieku sacensībās. Melbārdis bobsleja karjēru iesāka kā stūmējs, bet pēc tam kļuva par pilotu.

3x3 BASKETBOLS

Latvijas 3x3 basketbola komanda *Rīga* ar Nauri Miezi, Kārli Paulu Lasmani, Agni Čavaru un Edgaru Krūmiņu ierindā Pasaules tūres Mehiko posma pirmajā cīņā ar rezultātu 22:14 uzvarēja Krievijas komandu "Runa". Krūmiņš šajā spēlē bija rezultatīvākais, gūstot desmit punktus, savukārt Miezijs guva sešus punktus.

Nauris Miezijs

Lasmanis uzvarā pievienoja četrus punktus un izcīnīja piecas atlēkušās bumbas, bet Čavaram divi punkti un četras atlēkušās bumbas.

Otrajā spēlē mūsu basketbolisti piedzīvoja zaudējumu, taču iekļuva izslēgšanas spēlēs. *Rīga* ar 20:21 zaudēja Mongolijas komandai *Ulaanbaatar*. Finālā mūsu 3x3 komanda ar 21:15 uzvarēja Puertoriko vienību.

NOSAUC LATVIJAS HOKEJA IZLASES DALĪBNIEKUS PĀRBAUDES TURNĪRAM DĀNIJĀ

Latvijas hokeja izlases galvenais treneris Harijs Vitoliņš (*attēlā*) ir nosaucis 26 izlases dalībniekus pārbaudes turnīram Dānijā. Vitoliņš kandidātu pulkā iekļāvis četrus vārtsargus, deviņus aizsargus un 13 uzbrucējus. Pārbaudes turnīrs no 11. līdz 13. novembrim norisināsies Dānijas pilsētā Esbjergā. Bez Latvijas un mājinieces Dānijas vēl šajā turnīrā piedalīsies Norvēģija. Šajā turnīrā Harijam Vitoliņam asistēs Artis Ābols, Viktors Ignatjevs un Juris Klodāns. Par fizisko sagatavotību rūpēsies Ēriks Visockis, bet video trenera pienākumus pildīs Pēteris Groms.

Starptautiskās Hokeja federācijas (IIHF) noteiktajā decembrā pauzē Latvijas valstsvienība startēs *Visp Cup* turnīrā Šveicē. Šajā turnīrā spēlēs arī Krievija, Slovaķija un Šveice.

LATVIJAS FUTBOLA VIRSLĪGAS ČEMPIONI – RFS

Latvijas futbola virslīgā aizvadītas pēdējās šīs sezonas spēles, un intriga bija līdz par noslēgumu. Par čempioni tika kronēta RFS vienība, otrajā vietā atstājot *Valmiera FC* futbolistus, bet trijnieku noslēdza FK *Liepāja*.

Latvijas futbola virslīgas spēle Rīga FC - Valmiera FC

Kaislības cīņā par čempiona titulu vienlaicīgi noritēja divās pilsētās – Rīgā Tamaza Pertijas trenētajai Valmieras vienībai, lai saglabātu izredzes uz čempiona titulu, bija nepieciešama tikai un vienīgi uzvara pār pērnās sezonas čempioniem *Rīga FC*, savukārt Daugavpilī, kur notika duelis starp *BFC Daugavpils* un RFS, rīdziniekiem bija svarīgi gūt uzvaru. Jo pirms spēles valmieriešus un rīdziniekus turnīra tabulā šķīra tikai divi punkti. Taču Rīgā spēle starp *Rīga FC* un valmieriešiem noslēdzās ar 0:0, bet Daugavpilī uzvarēja RFS ar 2:0. Līdz ar to čempions bija noskaidrots.

Viens no *Valmiera FC* treneriem Jurģis Kalns LTV pirms spēles norādīja, ka *Rīga FC* ir vienīgā komanda, kuŗu vidzemniekiem šosezon nav izdevies uzvarēt. Tomēr komanda ir pozitīvi noskaņota labi noslēgt šo sezonu.

Cīņu aizvadīja arī Jūrmalas *Spartaks* un FK *Liepāja*, taču šīs spēles rezultāts lielu lomu nespēlēja, jo liepājnieki ir jau nodrošinājuši biļeti uz Eurokausiem. Liepājnieki uzvarēja ar rezultātu 1:0, vienīgos vārtus šajā spēlē gūstot Vjačeslavam Isajevam. Līdz ar to šī Kurzemes komanda nodrošināja sev trešo vietu turnīrā.

Turnīra noslēguma tabula pēc 28 spēļu kārtām

RFS	66 punkti
Valmiera	62
Liepāja	51
Rīga FC	50
Spartaks	35
Daugavpils	32
Metta	20

Šajā sezonā dalību virslīgā sāka deviņas komandas, taču to noslēdz tikai septiņas. Pirmā par izstāšanos īsi pirms Jāņiem paziņoja finansiālu problēmu nomocītā FK *Ventspils*, bet drīz Virslīgu nācās pamest arī jaunpienācējai, skandalozajai Jūrmalas *Noah* vienībai. Šosezon virslīgu nepametis neviena no septiņām komandām. Nākamsezon virslīgai varētu pievienoties Nākotnes jeb pirmās līgas trīs komandas – FK "Auda", "Tukums 2000/TSS" un "Super Nova" – tieši šīm vienībām būs priekšroka, ja vien, protams, tās varēs iziet licencēšanas procedūru. Pērn "Auda" tas neizdevās.

LATVIJAS VĪRIEŠU FUTBOLA IZLASEI

2022. gada Pasaules kausa kvalifikācijas cikla noslēdzošajās

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas evaņģēliskā draudze. Informācija par turpmākiem dievkalpojumiem: **18. novembrī** notiks tradicionālais Valsts svētku dievkalpojums (plānots 16). 2021.g. 28. novembrī plkst.13. Kā vienmēr, varat sazināties ar draudzi: valde@redraudze.lv.

Dievkalpojums būs pieejams tiešsaistē mūsu pastāvīgajā *Zoom* saitē. Ja ir kādas aizlūgšanas vai arī kādi citi jautājumi, droši varat vērsties pie draudzes mācītājas Daces Balodes (*dace.balode@yahoo.de*). Kolekti lūdzu pārskatīt kā ziedojumu draudzes kontā:

LV10HABA0551027207173.

Bērni ir aicināti piedalīties svētdienas skolā. Visi, kuriem ir Covid sertifikāti, ir laipni aicināti pulcēties pie kafijas galda pēc dievkalpojuma ar līdzīgu paņemtajiem cienastiem.

Ievērojot noteikumus, dievkalpojuma laikā izmantosim sejas maskas un ievērosim distanci. Ja

spēlēs būs jāiztiek bez vārtsarga Pāvela Šteinbora.

Starp izsauktajiem spēlētājiem nav ilgstoši savainojumu ārstējošā pussarga Kristera Tobera, kā arī nav izsaukts Jānis Ikaunieks, kuŗš tikai nesen atgriezās laukumā kluba rindās. Latvijas futbolisti kvalifikācijas ciklu noslēgs ar divām spēlēm izbraukumā 13. novembrī Norvēģijā un 16. novembrī Gibraltārā. G grupā pēc astoņām spēlēm pirmo vietu ar 19 punktiem ieņem Nīderlande, otrā ar 17 punktiem ir Norvēģija, 15 punkti ir Turcijai, 11 guvusi Melnkalne, piecus punktus iekrājusi Latvija, bet Gibraltārs joprojām ir beša.

FLORBOLS

Latvijas sieviešu izlasi pasaules čempionātā Zviedrijā pārstāvēs 20 florbolistes, ziņo Latvijas Florbola savienība (LFS). Latvijas izlases galvenais treneris Jānis Ingģists nosaucis 20 spēlētājas, kuŗas Latviju pārstāvēs 13. pasaules čempionātā florbolā, kas no 27. novembra līdz 5. decembrim norisināsies Zviedrijas pilsētā Upsalā.

Valstsvienības sastāvā iekļautas divas vārtsardzes, četras aizsardzības spēlētājas un 14 uzbrucējas. Latvijas sieviešu izlase pasaules rangā šobrīd ieņem septīto vietu, bet iepriekšējā pasaules čempionātā, kas pirms diviem gadiem notika Šveices pilsētā Neišatelē, komanda izcīnīja astoto vietu.

RASTORGUJEVS STĀSTA PAR DISKVALIFIKĀCIJU DOPINGA PĀRKĀPUMU DĒĻ

Rastorgujevs pagājušās sezonas noslēgumā martā tika atstādināts no sacensībām, bet vēlāk Sporta Arbitrāžas tiesa (CAS) piesprieda viņam 18 mēnešu diskvalifikāciju par trīskārtēju nepieņemamību gada laikā dopinga apkarotājiem no

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!

PĒRK

PĒRKAM lauksaimniecības ZEMI Latvijā jebkādā stāvoklī, sākot no 5 ha un vairāk. Tāl. +371 29570026.

ir kādas šaubas par veselības stāvokli (iesnas, klepus, temperatūra) – saudzējiet sevi un piedalieties dievkalpojumā attālināti.

Visi ir miļi aicināti un gaidīti!
Rīgas Evaņģēliskās draudzes valde

Pasaules Antidopinga aģentūras (WADA). Rastorgujevs intervijā atzīst, ka pirmie divi brīdinājumi 2019. gada novembrī un 2020. gada jūnijā bijuši pamatoti, jo to saņemšanas laikā viņš neatradās pašā norādītajā vietā. Pirmajā reizē viņš neatradās Stelvio kalnu pārejā Itālijā, jo saslimšanas dēļ bija devies uz Norvēģiju, kur slimības un vājā interneta dēļ sistēmā nenorādīja jauno uzturēšanās vietu. Otrajā Rastorgujevs no Rīgas bija devies uz Alūksni, vēlreiz nenorādot izmaiņas elektroniskajā sistēmā.

Šīs divas reizes likušas sportistam rūpīgāk attiekties pret informācijas atjaunināšanu sistēmā, taču no trešā brīdinājuma pagājušā gada septembrī izvairīties neizdevās.

LATVIJA STARP PASAULES LĪDERĒM BĒRNU HOKEJA DĀRDZĪBĀ

Hokejs ir starp populārākajiem sporta veidiem Latvijā, taču arī viens no dārgākajiem un finansiāli nesakārtotākajiem. Pusaudžu vecumu sasniegušu bērnu vecākiem izmaksas Rīgas klubos sasniedz pat 10 000 eiro gadā.

Divu hokejistu tētis Ralfs Dakters sarunā ar Latvijas Televīziju viena hokejista izmaksas pielīdzina lizinga maksājumam par automašīnu – 200 līdz 250 eiro mēnesī par katru puiku. Savukārt viņa drauga bērni hokeju apgūst Vācijā netālu no Štutgartes, kur tas izmaksā 80 eiro gadā.

P. Karlsons